

Fatawa Giải Đáp Về Nhịn Chay

[Tiếng Việt – Vietnamese – فيتنامية]

Phúc đáp

Muhammad bin Saaleh Al-U' thaimeen

Dịch thuật: Abu Hisaan Ibnu Ysa

2012 - 1433

IslamHouse.com

فتاوى الصيام

« باللغة الفيتنامية »

محمد بن صالح العثيمين

ترجمة: أبو حسان محمد زين بن عيسى

2012 - 1433

IslamHouse.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ý nghĩa chữ nhịn chay theo ngôn từ Ả Rập & theo giáo lý Islam

Hỏi (127): Thưa Sheikh, chữ nhịn chay mang ý nghĩa gì theo ngôn từ Ả Rập và theo giáo lý Islam ?

Đáp:

❁ Chữ nhịn chay theo ngôn từ Ả Rập nghĩa là kiên nhịn, như Allah đã phán:

﴿فَأَمَّا تَرَيْنَ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا﴾ ﴿٣٦﴾ مريم: ٢٦

﴿**Một khi Người (Mar-yam) thấy được một ai đó thì hãy bảo y: “Tôi đã nguyện nhịn chay với Đấng Rất Mục Độ Lượng, cho nên tôi sẽ không nói chuyện với bất cứ một ai.”**﴾ Mar-yam: 26 (chương 19).

Câu ﴿**nguyện nhịn chay**﴾ tức tôi đã nguyện im lặng không nói chuyện với bất cứ ai.

❁ Theo giáo lý Islam nhịn chay mang nghĩa là sự tôn thờ Allah bằng việc nhịn ăn uống, nhịn giao hợp và nhịn các điều tương tự kể từ rạng đông xuất hiện đến mặt trời lặn.

Thể loại nhịn chay

Hỏi (128): Thưa Sheikh, nhịn chay gồm mấy loại ?

Đáp: Nhịn chay được chia làm hai loại:

❁ Loại nhịn chay bắt buộc: Đôi khi một lý do nào đó như chịu phạt hoặc nguyện nhịn và đôi khi không có lý do như nhịn chay Ramadan. Việc nhịn chay Ramadan là điều bắt buộc theo giáo lý Islam.

❁ Loại nhịn chay không bắt buộc: Nhịn vào số ngày nhất định và nhịn vào số ngày không nhất định.

❁ Thí dụ nhịn vào số ngày nhất định như nhịn chay vào ngày thứ hai và thứ năm.

❁ Thí dụ nhịn vào số ngày không nhất định như nhịn bất cứ ngày nào trong năm nhưng phải tránh những ngày đã bị giáo lý nghiêm cấm như chỉ nhịn chay vào ngày thứ sáu duy nhất, nhịn chay vào hai ngày tết Al-Fit-r và tết Al-Adh-ha, nhịn vào các ngày Al-Tashreeq, riêng những người làm Haj Al-Qiron và Haj Al-Tamadtu' không có vật giết tế thì được phép nhịn chay trong số ngày Al-Tashreeq trong lúc đang làm Haj.

Giáo lý nhịn chay Ramadan

Hỏi (129): Thưa Sheikh, Giáo lý Islam ra sao về nhịn chay Ramadan ?

Đáp: Nhịn chay Ramadan là nhiệm vụ bắt buộc trong Islam được dẫn chứng từ Qur'an, từ Sunnah và từ sự thống nhất của cộng đồng.

❁ Từ Qur'an: Allah phán:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْءَانُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ﴿١٨٥﴾﴾ البقرة: ١٨٣ - ١٨٥

❁ **Hỏi** những người có đức tin! (Allah) đã truyền xuống sự nhịn chay bắt buộc các người cũng như những thế hệ trước các người phải nhịn hồng (rèn luyện các người) trở thành người biết kính sợ (TA) * (Chỉ bắt buộc nhịn chay) trong một số ngày đã ấn định (tức trong tháng Ramadan). Đối với những ai

trong các người (Muslim) bị bệnh hoặc đang đi đường xa nhà thì được phép hoãn việc nhịn chay lại và nhịn bù vào những ngày khác tương ứng số ngày đã thiếu, nhưng đối với những ai có khả năng kiên cố (nhưng sẽ rất chật vật trong việc nhịn chay vì già yếu), thì được phép chuộc tội bằng cách nuôi ăn (mỗi ngày) một người nghèo. Và ai có lòng tự nguyện làm tốt hơn (trong việc bố thí), quả là điều tốt cho y. Tuy nhiên thực hiện việc nhịn chay sẽ tốt nhất đối với các người nếu các người biết được (giá trị của sự nhịn chay) * Tháng Ramadan chính là tháng mà Thiên Kinh Qur'an được (khởi đầu) mặc khải, nhằm hướng nhân loại đến với chân lý và qua Qur'an họ sẽ biết được đâu là thiện và đâu là ác (đâu là chân lý sáng chói và đâu là lầm lạc không lối thoát). Bởi thế, ai trong các người chứng kiến (tức có mặt tại quê nhà) trong tháng (Ramadan) thì phải nhịn chay trọn tháng. ﴿ Al-Baqarah: 183 – 185 (chương 2).

🕌 Từ Sunnah: Nabi ﷺ đã nói:

((بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَحَجِّ الْبَيْتِ وَصَوْمِ رَمَضَانَ))

“Islam được xây dựng trên năm nền tảng: lời tuyên thệ La i la ha il lol loh và Muhammad là Rasul của Allah, dâng lễ Salah, xuất Zakat bắt buộc, hành

hương (Haj) tại ngôi đền Ka'bah và nhịn chay tháng Ramadan.”⁽¹⁾

Nabi ﷺ nói ở Hadith khác:

((إِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَصُومُوا))

“Một khi các người nhìn thấy (lưỡi liềm tháng Ramadan) thì hãy nhịn chay ngay.”⁽²⁾

🌸 Từ sự thống nhất của cộng đồng: Cộng đồng Muslim đồng thống nhất việc nhịn chay Ramadan là nhiệm vụ bắt buộc, đây là một trong năm Rukun (nền tảng, trụ cột) của Islam, ai phủ nhận nhiệm vụ này thì y là Kafir (người ngoại đạo), riêng ai ở một nơi hẻo lánh không biết tí tị nào về giáo lý thì được tạm tha nhưng khi được mọi người giải thích rõ ràng thì phải thi hành nhiệm vụ nếu không là Kafir.

Đối với ai lừa không chịu nhịn chay nhưng trong lòng thì chấp nhận nhịn chay là nhiệm vụ bắt buộc thì y đang ở trên bờ vực nguy hiểm. Có vài U'lama cho rằng y là kẻ phản đạo nhưng đúng ra y vẫn là người Muslim, một người Muslim hư đốn đang đi trên bờ vực của sự nguy hiểm khôn lường.

⁽¹⁾ Hadith do Al-Bukhary 1/9 (8) và Muslim 1/34 (16 & 21) ghi lại.

⁽²⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương gọi theo cách nào Ramadan hay tháng Ramadan, số (1900) và Muslim ghi ở mục nhịn chay, chương bắt buộc nhịn chay khi thấy lưỡi liềm Ramadan, số (1080).

Vị trí và ân phước của nhịn chay

Hỏi (130): Thưa Sheikh, vị trí của nhịn chay trong tôn giáo Islam ra sao, và ân phước của nó như thế nào trong việc hành đạo đặc biệt là trong tháng Ramadan ?

Đáp: Nhịn chay có vị trí rất quan trọng, nó là một trong năm Rukun (nền tảng, trụ cột) của tôn giáo Islam mà không một điều nào có thể thay thế được nó.

Về ân phước như được nhắc ở Hadith, Nabi ﷺ nói:

((مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ))

“Ai nhịn chay vào tháng Romadon bằng sự tin tưởng và hy vọng được phần thưởng từ Allah sẽ được tha thứ cho tất cả tội lỗi đã phạm.”⁽³⁾

⁽³⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương ai nhịn chay bằng cả niềm tin, lòng hi vọng và sự định tâm, số (1901) và Muslim ghi ở mục Salah dành cho người đi đường, chương khuyến khích đứng hành lễ Taraawih trong Ramadan, số (760).

Giáo lý ăn uống vào ban ngày Ramadan không có lý do

Hỏi (131): Thưa Sheikh, giáo lý Islam ra sao về việc ăn uống vào ban ngày Ramadan nhưng không có bất cứ lý do nào ?

Đáp: Việc ăn uống vào ban ngày Ramadan là một trong các đại tội, y bị xem là người Muslim hư đốn, bắt buộc y phải ăn năn sám hối với Allah và phải nhịn bù lại ngày hôm đó. Thí dụ một người đang nhịn chay đến trưa thì xả ăn uống bình thường mà không có bất cứ lý do nào hết, bắt buộc y phải nhịn bù lại bởi theo giáo lý Islam bắt buộc y phải nhịn đúng theo thời gian đã ấn định, lúc y xả chay là chưa đủ thời gian nên buộc phải nhịn bù lại ngày hôm khác.

Riêng đối với người cố ý không chịu nhịn ngay từ đầu thì theo câu nói đúng nhất là không bắt buộc y phải nhịn bù lại, bởi sự nhịn bù chẳng mang lợi ích cho y và cũng chẳng được Allah chấp nhận sự nhịn chay đó. Theo qui tắc: *“Tất cả việc hành đạo đã được ấn định sẵn thời gian, một khi cố ý trì hoãn đến hết hạn đã ấn định thì việc hành đạo đó sẽ chẳng được chấp nhận sau đó.”* bởi Nabi ﷺ đã nói:

((مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ))

“Ai làm điều gì mà không có lệnh của Ta thì việc làm đó của y bị trả lại.”⁽⁴⁾

Ngoài ra, y còn xâm phạm đến giới luật của Allah, người xâm phạm giới luật của Allah chính là kẻ bất công và kẻ bất công chẳng được chấp nhận việc hành đạo, Allah phán:

﴿وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ البقرة: ٢٢٩

«Và ai vi phạm những hạn định của Allah thì là những kẻ làm điều sai quấy.» Al-Baqarah: 229 (chương 2). Tương tự nếu hành đạo trước thời gian đã ấn định thì việc hành đạo cũng chẳng được chấp nhận, cho nên hành đạo sau khi thời gian đã hết cũng không được chấp nhận ngoại trừ có lý do chính đáng.

Tháng Ramadan được xác định ra sao ?

Hỏi (132): Thưa Sheikh, tháng Ramadan được xác định bằng các nào ?

Đáp: Tháng Ramadan được xác định bằng cách nhìn thấy lưỡi liềm của tháng Ramadan hoặc tháng Sha’baan đã đủ 30 người, bởi Nabi ﷺ đã nói:

⁽⁴⁾ Ông Al-Nawawy nói: *Hadith là một trong những qui tắc vĩ đại của tôn giáo Islam, là một trong số câu nói súc tích của Rasul ﷺ. Hadith đồng dạng phù nhận tất cả việc Bid-a'h và cải cách giáo lý Islam.* (Trích từ Shar-h Saheeh Muslim 6/213 (1718).

((إِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَصُومُوا وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَافْطِرُوا فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ
فَأَكْمِلُوا الْعِدَّةَ ثَلَاثِينَ))

“Hãy nhịn chay khi các người nhìn thấy lưỡi liềm (của tháng Ramadan) và hãy ăn uống trở lại khi các người nhìn thấy lưỡi liềm (của tháng Shawwaal). Nếu bầu trời bị mây che thì hãy tính (tháng Sha’baa) đủ ba mươi ngày.”⁽⁵⁾

Giáo lý việc chỉ một người nhìn thấy lưỡi liềm

Hỏi (133): Thừa Sheikh, giáo lý Islam việc chỉ một người nhìn thấy lưỡi liềm Ramadan và không một ai chịu nhịn chay cùng y ?

Đãp: Bắt buộc ai nhìn thấy lưỡi liềm cần phải báo ngay cho Ban Đại Diện Islam để họ xác minh, nếu họ chấp nhận thì phải loan báo cộng đồng rằng tháng Ramadan đã bắt đầu, bởi theo giáo lý một người nhìn thấy vẫn được chấp nhận. Nếu như lời nói y không được chấp nhận thì giới U'lama có ba ý kiến sau:

⁽⁵⁾ Hadith do Muslim ghi ở mục nhịn chay, chương bắt buộc nhịn chay Ramadan khi nhìn thấy lưỡi liềm, số (1081).

✿ Ý kiến thứ nhất: Bắt buộc y phải nhịn chay, bởi y đã tận mắt nhìn thấy lưỡi liềm, vì Nabi ﷺ đã nói:

((صُومُوا لِرُؤْيَيْتِهِ))

“**Các người hãy nhịn chay một khi nhìn thấy lưỡi liềm (Ramadan).**”⁽⁶⁾ Và người này đã tận mắt nhìn thấy.

✿ Ý kiến thứ hai: Không bắt buộc y nhịn chay, bởi nhịn chay và xả chay là phải nhịn cùng mọi người và sự thống nhất của tập thể sẽ tốt hơn nhiều việc y nhịn chay một mình tự tách li tập thể.

✿ Ý kiến thứ ba: Bắt buộc y phải nhịn chay âm thầm, không phô trương làm khác với tập thể bởi duy chỉ y đã tận mắt thấy lưỡi liềm.

---

(6) Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương Nabi ﷺ nói “**Các người hãy nhịn chay một khi nhìn thấy lưỡi liềm (Ramadan).**” số (19090) và Muslim ghi ở mục nhịn chay, chương bắt buộc nhịn chay Ramadan khi nhìn thấy lưỡi liềm, số (1081).

Rukun (nền tảng, trụ cột) nhịn chay

Hỏi (134): Thưa Sheikh, Rukun của nhịn chay là như thế nào ?

Đáp: Nhịn chay chỉ có một Rukun duy nhất đó là sự tôn thờ Allah bằng việc nhịn ăn uống, nhịn giao hợp và nhịn các điều tương tự kể từ rạng đông xuất hiện đến mặt trời lặn.

Ý nghĩa của rạng đông, phải là ánh rạng đông thứ hai chứ không phải ánh rạng đông đầu tiên. Và ánh rạng đông thứ hai được xác định bằng ba điều sau:

❁ Thứ nhất: Rạng đông thứ hai được nhận dạng rõ ràng nằm ở chân trời từ hướng bắc đến hướng nam, còn rạng đông thứ nhất chỉ ló dạng từ hướng đông sang tây.

❁ Thứ hai: Rạng đông thứ hai ánh sáng càng lúc càng sáng hơn cho đến mặt trời mọc, còn rạng đông thứ nhất sẽ biến mất sau khi chiếu sáng được mập mờ.

❁ Thứ ba: Rạng đông thứ hai được nối liền từ chân trời, còn rạng đông thứ nhất có khoảng tối nằm giữa nó với chân trời. Giờ rạng đông thứ nhất không được giáo lý xem là gì cả, không được hành lễ Salah Al-Fajr và cũng không bắt đầu nhịn chay, hoàn toàn khác khi rạng đông thứ hai xuất hiện.

Đôi với ai bắt buộc nhịn chay ?

Hỏi (135): Thưa Sheikh, người như thế nào mới bắt buộc nhịn chay ?

Đáp: Nhịn chay là nhiệm vụ bắt buộc đối với mỗi tín đồ Muslim dù nam hay nữ khi đã hội đủ sáu điều kiện như là người Muslim, trưởng thành, đủ lý trí, có khả năng, đang ở quê nhà và không bị bất cứ gì cản trở.

❁ Đối với người Kafir không bắt buộc nhịn chay hoặc bất cứ việc hành đạo nào khác, bởi Allah phán:

﴿وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ﴾ (التوبة : ٥٤)

❁**Và lý do tại sao việc đóng góp của chúng không được chấp nhận là vì chúng đã phủ nhận Allah và Rasul của Ngài.**﴾ Al-Tawbah: 54 (Chương 9).

Sau khi người Kafir vào Islam không bắt buộc nhịn bù lại khoảng thời gian sống ngoại đạo, bởi Allah đã phán:

﴿قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُعْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ﴾ الأنفال: ٣٨

❁**(Hỡi Muhammad !)** hãy bảo chúng những kẻ phủ nhận Allah: “*Nếu chúng ngưng ngay việc chống đối Allah (tức gia nhập Islam) thì sẽ được Ngài tha thứ*

cho họ tất cả những gì trong quá khứ.” ﴿ Al-Anfaal: 38 (chương 8).

Nhưng Kafir sẽ bị trừng trị những gì bắt buộc họ làm trong lúc họ sống ngoại đạo, như được kể trong Qur'an nhóm người thiên đàng hỏi nhóm người phạm tội:

﴿ مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ﴿٤٢﴾ قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾ وَلَمْ نَكُ نُطْعِمِ الْمِسْكِينَ ﴿٤٤﴾ وَكُنَّا نَحُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ ﴿٤٥﴾ وَكُنَّا نُكَذِّبُ بَيَّوْمَ الدِّينِ ﴿٤٦﴾ حَتَّىٰ أَتَيْنَا الْيَقِينَ ﴿٤٧﴾ ﴾ المدثر: ٤٢ - ٤٧

﴿“Điều gì đã đưa các người vào lửa của hỏa ngục vậy?” * Chúng (những kẻ tội lỗi) sẽ đáp: “Chúng tôi là những người đã không dâng lễ Salah * chúng tôi đã không nuôi ăn những người nghèo * chúng tôi đã thường nói chuyện vô bổ với những người hay chuyện văn tầm phào * và chúng tôi đã phủ nhận Ngày phán xử cuối cùng cho đến * khi cái chết xảy đến với chúng tôi.”﴾ Al-Muddaththir: 42 – 47 (chương 74).

Trong đoạn kinh có nhắc về việc bỏ hành lễ Salah và không nuôi ăn người nghèo là hai lý do đẩy con người xa vào hỏa ngục. Ngoài ra, người ngoại đạo còn bị trừng trị về tất cả mọi sự hưởng thụ trên cuộc sống trần gian từ thức ăn, thức uống, quần áo . . . bởi Allah phán:

﴿لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَءَامَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَءَامَنُوا وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ (المائدة: ٩٣)

﴿Những ai có đức tin và làm việc thiện tốt không mắc tội về món thực phẩm mà họ đã dùng trong quá khứ khi họ giữ mình khỏi phạm tội, và họ tin tưởng và làm việc thiện rồi giữ mình khỏi phạm tội, và họ tin tưởng và giữ mình khỏi phạm tội và họ luôn làm tốt. Và Allah chỉ yêu thương những người làm tốt.﴾

Al-Maa-idah: 93 (chương 5), Allah phán ở chương khác:

﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ (الأعراف: 32)

﴿Hãy hỏi chúng (Muhammad): “Ai dám cấm sự trang lệ (từ các món trang sức xin đẹp) và các loại thức ăn tốt sạch khác mà Allah đã tạo ra cho các bề tôi của Ngài sử dụng và hưởng thụ.” Hãy bảo chúng rằng: “Tất cả thứ đó là dành cho nhóm người có đức tin ở cuộc sống trần tục này và dành riêng cho họ vào ngày tận thế.” TA (Allah) đã phân tích, giải thích các lời mặc khải rõ ràng như thế để dành cho nhóm

người hiểu biết (suy nghĩ).﴾ Al-A'raaf: 32 (chương 7).

- Câu: ﴿**Tất cả thứ đó là dành cho nhóm người có đức tin ở cuộc sống trần tục này và dành riêng cho họ vào ngày tận thế.**﴾ Qua câu kinh chứng tỏ giáo luật dành cho người có đức tin khác hoàn toàn với người không có đức tin. Một khi người Kafir cải đạo sang Islam trong tháng Ramadan thì không bắt buộc y phải bù lại số ngày sống trong Kafir.

Thí dụ: Một người vào Islam trong đêm mười lăm tháng Ramadan, không bắt buộc y phải nhịn chay bù từ ngày mùng một đến ngày mười bốn. Chỉ bắt buộc y nhịn từ ngày mười lăm trở đi.

Còn nếu vào Islam vào ban ngày Ramadan thì bắt buộc y phải nhịn ngay giây phút vào Islam đến chiều nhưng không bắt buộc nhịn bù lại ngày hôm đó.

Thí dụ: Một người vào Islam vào giữa trưa, lập tức bắt buộc y phải nhịn chay cho đến chiều bởi y đã là người Muslim có nhiệm vụ phải nhịn chay Ramadan, nhưng không bắt buộc y phải nhịn bù lại ngày hôm đó bởi y đã thực hiện được điều bắt buộc y ngay khi vào Islam. Và ai đã thực hiện được nhiệm vụ bắt buộc thì không bắt buộc thực hiện lại lần hai.

❁ Về lý trí: Đây là điều kiện thứ hai, tức người phải có đầu óc bình thường, biết phân biệt mọi việc. Nếu là người mất bình thường (còn gọi là bị thần

kinh, bị tâm thần, bị tung tung, bị man man) thì không bắt buộc nhịn chay, ngoài ra, cũng không bắt buộc y thực hiện các việc hành đạo khác ngoại việc phải xuất Zakat và cũng không bắt buộc y phải xuất thức ăn cho người nghèo bởi y không phải loại người bắt buộc nhịn chay.

❁ Về trưởng thành: Đây là điều kiện thứ ba, một đứa trẻ được công nhận là trưởng thành phải có được một trong ba dấu hiệu sau đây hoặc có hơn một hoặc có luôn cả ba:

+ Đã tròn mười lăm tuổi.

+ Mọc lông quanh bộ phận sinh dục và hậu môn.

+ Xuất tinh bằng sự thích thú dù do mộng tinh hoặc do bị kích thích.

+ Riêng bé gái thì thêm dấu hiệu thứ tư đó là bắt đầu chu kỳ kinh nguyệt.

Dựa vào các dấu hiệu vừa nêu dù là bé trai hay gái khi đã tròn mười lăm tuổi là đã trưởng thành.

Khi mọc lông quanh bộ phận sinh dục và hậu môn là đã trưởng thành, cho dù chưa được mười lăm tuổi.

Khi xuất tinh bằng sự thích thú là đã trưởng thành, kể cả khi chưa được mười lăm tuổi.

Khi bé gái có chu kỳ kinh nguyệt là đã trưởng thành, kể cả khi chưa được mười lăm tuổi.

Lưu ý, đôi khi bé gái chỉ mới mười tuổi là có kinh nguyệt tức là bé đã trưởng thành. Các bậc cha mẹ phải hết sức quan tâm đến vấn đề này của con gái để ra lệnh chúng thi hành nhiệm vụ của tín đồ Muslim như hành lễ Salah, nhịn chay và các giáo lý khác...

Giới U'lama khuyến khích bậc làm cha mẹ (người bảo dưỡng các bé) nên tập cho trẻ dù trai hay gái nhịn chay ngay từ nhỏ để bé quen dần đến khi trưởng thành thì việc nhịn chay sẽ dễ dàng với trẻ, giống như trước kia các Sahabah đã dù dỗ con cái họ bằng nhiều cách như cho chúng nô đùa, dụ chúng ngủ cho đến mặt trời lặn.⁽⁷⁾

❁ Điều kiện thứ tư là người có khả năng nhịn chay, tức nhịn chay không cảm thấy khó khăn, còn người không có khả năng nhịn chay thì không bắt buộc nhịn. Và họ được chia làm hai loại:

❁ Thứ nhất: Người hoàn toàn không có khả năng nhịn do lớn tuổi, do bị bệnh nan y. Loại người này phải xuất thức ăn mỗi ngày cho một người nghèo. Nếu tháng 29 ngày thì xuất thức ăn cho 29 người, nếu tháng 30 ngày thì xuất thức ăn cho 30 người. Dựa vào hai cách sau:

⁽⁷⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương nhịn chay đối với trẻ em, số (1960) và Muslim ghi ở mục nhịn chay, số (1136).

+ Cách một: Tập trung số lượng người nghèo 29 hoặc 30 người tùy theo tháng có 29 hoặc 30 ngày, rồi cho họ ăn một buổi dù sáng hoặc chiều, giống như xưa kia ông Anas bin Maalik رضي الله عنه đã làm lúc về già.

+ Cách hai: Chia thức ăn cho từng người một tương ứng với số ngày đã không nhịn.

Số lượng thức ăn cho mỗi người là 0,6 kg gạo (tức 600 g) và nên cho thêm ít thịt hoặc ít cá.

Chú ý không được phép lấy thức ăn của 29 hoặc 30 người mang cho một người nghèo duy nhất, bắt buộc phải chia cho 29 hoặc 30 người, tức mỗi ngày không nhịn tương ứng với một người nghèo.

❁ Thứ hai: Đối với bệnh thông thường, hi vọng sẽ được khỏi như cảm mạo, sốt... sẽ rất khó khăn nếu nhịn chay thì được phép ăn uống tự do rồi nhịn bù vào ngày khác, bởi Allah phán:

﴿وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ البقرة: ١٨٥

❁ **Và đối với ai bị bệnh hoặc đi du hành xa nhà thì được phép hoãn việc nhịn chay lại và nhịn bù vào những ngày khác tương ứng số ngày đã thiếu.**﴾ Al-Baqarah: 185 (chương 2).

❁ Điều kiện thứ năm: Là đang định cư tại quê nhà, tức trái ngược với người đi đường xa. Do đi đường xa gia đình, xa quê hương nên họ được hoãn việc nhịn

chay vào số ngày khác bởi Allah đã phán: **﴿Và đối với ai bị bệnh hoặc đi du hành xa nhà thì được phép hoãn việc nhịn chay lại và nhịn bù vào những ngày khác tương ứng số ngày đã thiếu.﴾** Al-Baqarah: 185 (chương 2). Nhưng tốt nhất là nên nhịn chay, nếu nhịn chay gây khó khăn thì nên ăn uống bình thường như được ông Abu Al-Darda رضي الله عنه kể: “*Có lần chúng tôi đi đường xa cùng với Rasul ﷺ vào tháng Ramadan dưới thời tiết nóng thật oi bức, có người trong đoàn đã lấy tay che lên đầu do sức nóng khó chịu đó và trong chúng tôi chỉ có Rasul ﷺ và Abdullah bin Rawaahah là nhịn chay còn những người khác thì không nhịn.*”⁽⁸⁾

Nhưng một khi nhịn chay trở thành vô cùng khó khăn thì bắt buộc phải xả chay, bởi xưa kia trong trận chiến khải hoàn về Makkah, Rasul ﷺ thấy được việc nhịn chay trở nên rất khó khăn đối với quân binh, thế là sau giờ Al-A'sr Rasul ﷺ ra lệnh mang đến một chậu nước và Người đứng giữa đoàn mà uống dưới sự chứng kiến của đoàn quân. Lúc đó có người nói: Có một số người vẫn còn đang nhịn chay, thưa Rasul. Nghe qua Rasul ﷺ phần nộ nói:

((أُولَئِكَ الْعَصَاةُ أُولَئِكَ الْعَصَاةُ))

⁽⁸⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, số (1945) và Muslim ghi ở mục nhịn chay, chương lựa chọn giữa nhịn và ăn lúc đi đường, số (1122).

“Đó là những kẻ phản nghịch, đó là những kẻ phản nghịch.”⁽⁹⁾

❁ Điều kiện thứ sáu: Không bị bất cứ gì cản trở, điều kiện này dành riêng cho phụ nữ. Yêu cầu phụ nữ khi nhịn chay phải hoàn toàn sạch sẽ không bị kinh nguyệt và không ra máu hậu sản. Nếu bị rơi vào hai trường hợp này phụ nữ buộc phải ăn uống bình thường rồi nhịn bù lại số ngày có chu kỳ vào số ngày khác, bởi Nabi ﷺ đã nói:

((أَلَيْسَ إِذَا حَاصَّتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ))

“Chẳng phải khi phụ nữ có kinh nguyệt không được phép hành lễ Salah và nhịn chay hay sao!”⁽¹⁰⁾

Đến đây tôi muốn nhấn mạnh hai vấn đề mong chị em phụ nữ chú ý:

❁ Vấn đề thứ nhất: Có một số phụ nữ khẳng định mình đã dứt chu kỳ trước rạng đông (tức trước giờ nhịn) nhưng không nhịn chay do lầm tưởng do chưa tắm thì sự nhịn chay sẽ không đúng. Trường hợp này bắt buộc chị em phải nhịn chay ngay rồi tắm rửa và hành lễ Salah sau đó.

⁽⁹⁾ Hadith do Muslim ghi ở mục nhịn chay, chương được phép nhịn và ăn trong tháng Ramadan dành cho người đi đường xa không vì mục đích tội lỗi, số (1114).

⁽¹⁰⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương phụ nữ có kinh nguyệt phải bỏ hành lễ Salah và nhịn chay, số (1951).

✽ Vấn đề thứ hai: Có một số phụ nữ khác sau khi xả chay và trước hành lễ Salah Al-Maghrib thì xuất kinh, có người nói: “*Nếu kinh nguyệt bắt đầu sau khi xả chay trước hành lễ Salah Al-Maghrib là đã làm hư sự nhịn chay ngày hôm đó*” có người còn quá đáng dám nói: “*Nếu chu kỳ bắt đầu trước giờ lễ Salah Al-I’sha là đã làm hư nhịn chay ngày hôm đó.*” Tất cả lời lẽ này đều sai, bởi khi mặt trời lặn mà phụ nữ không nhìn thấy kinh nguyệt thì sự nhịn chay ngày hôm đó hoàn toàn hợp lệ, kể cả kinh nguyệt ra ngay sau khi mặt trời lặn chỉ một giây thì sự nhịn chay đó vẫn được công nhận.

Khi tín đồ Muslim hội tụ đủ sáu điều kiện vừa phân tích ở trên là bắt buộc y phải thi hành nhiệm vụ nhịn chay.

Giáo lý người nhịn chay bỏ hành lễ Salah

Hỏi (136): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao việc người nhịn chay nhưng lại không hành lễ Salah ?

Đáp: Sự nhịn chay của người bỏ hành lễ Salah là không hợp lệ và không được công nhận, bởi người bỏ hành lễ Salah là người Kafir, người phản đạo, bởi Allah phán:

﴿فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَعَاءتُوا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ﴾

التوبة: ١١

﴿Nếu như bọn chúng quay lại sám hối, chịu đứng hành lễ Salah và xuất Zakat bắt buộc thì chúng sẽ là anh em cùng tôn giáo với các người.﴾ Al-Tawbah: 11 (chương 9).

Bởi Nabi ﷺ đã nói:

((الْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ))

“Hiệp ước giữa chúng ta và họ (người ngoại đạo) là hành lễ Salah. Ai bỏ nó thì người đó là Kafir (kẻ phủ nhận Allah).”⁽¹¹⁾

Và Nabi ﷺ nói ở Hadith khác:

((بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشَّرْكِ وَالْكَفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ))

“Sự khác biệt của người Muslim với người thờ đa thần và người Kafir là hành lễ Salah.”⁽¹²⁾

Và sự thống nhất của Sahabah rằng: Ông Abdullah bin Shaqeeq – một người thuộc thời Tabi-i’n nổi tiếng – kể: “Giới bằng hữu của Rasul ﷺ đồng nhìn nhận rằng chỉ bỏ hành lễ Salah mới làm một tín đồ Muslim thành người Kafir.”

⁽¹¹⁾ Hadith do Imam Ahmad và nhóm Al-Sunan ghi lại bằng đường truyền Saheeh từ ông Buraidah bin Al-Husaib Al-Aslami ﷺ.

⁽¹²⁾ Hadith do Muslim ghi lại trong bộ Saheeh từ ông Jaabir bin Abdullah ﷺ.

Dựa vào tất cả bằng chứng vừa nêu khẳng định rằng một người nhịn chay mà không hành lễ salah thì việc nhịn chay của y bị khước từ, không được công nhận, nó sẽ chẳng giúp gì được cho y trước Allah vào ngày phán xét. Tôi khuyên mọi người rằng: “*Hãy hành lễ Salah, rồi hã nhịn chay. Chứ chỉ nhịn chay mà không hành lễ Salah thì sự nhịn chay đó vô nghĩa, bởi sự hành đạo của người Kafir không được chấp nhận.*”

Giáo lý về loại người chỉ hành lễ Salah và nhịn chay trong tháng Ramadan

Hỏi (137): Thưa Sheikh, giáo lý Islam đối với người chỉ hành lễ Salah và nhịn chay trong tháng Ramadan, khi Ramadan đi qua là y cũng bỏ hành lễ Salah ?

Đáp: Qua sự nghiên kỹ lưỡng tất cả bằng chứng thì chỉ có người bỏ hành lễ Salah hoàn toàn mới là Kafir (người ngoại đạo), riêng người khi thì hành lễ Salah và khi thì bỏ, khi hành lễ vài trường hợp và bỏ ở vài trường hợp khác thì y vẫn còn là người Muslim, bởi Nabi ﷺ đã nói: “**Hiệp ước giữa chúng ta và họ (người ngoại đạo) là hành lễ Salah. Ai bỏ nó thì người đó là Kafir (kẻ phũ nhận Allah).**” Và Nabi ﷺ nói ở Hadith khác: “**Sự khác biệt của người Muslim với người thờ đa thần và người Kafir là hành lễ Salah.**” Nhưng đối với loại người này tôi thấy nghi ngờ về niềm tin của y,

bởi chẳng lẽ y chỉ biết đến Allah và thực hiện nhiệm vụ hành lễ Salah và nhịn chay trong tháng Ramadan duy nhất còn những tháng khác y không biết Allah là Đấng ra sao ư? Tôi không dám cho rằng y là Kafir, tôi sẽ im lặng về y, xin phó thác vấn đề của y cho Allah ﷻ phán xét.

Giáo lý việc nhịn chay vài ngày và ăn uống vài ngày khác

Hỏi (138): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao đối với người nhịn chay vài ngày rồi lại ăn uống bình thường vào vài ngày tới trong tháng Ramadan ?

Đáp: Có thể dựa vào câu trả lời ở trên, người này nhịn chay một ngày rồi ăn uống vào ngày khác thì y vẫn còn là tín đồ Islam nhưng là người Muslim hư đốn, do y dám tự bỏ một nhiệm vụ trọng đại của Islam một trong các Rukun của tôn giáo. Đối với số ngày đã tự ý bỏ không nhịn và số lần tự bỏ hành lễ Salah, y không cần phải nhịn bù và hành lễ bù lại bởi nhịn chay và hành lễ bù chẳng mang lại lợi ích gì cho y. Như đã dẫn chứng ở trên đối với các việc hành đạo đã được ấn định giờ giấc sẽ không được chấp nhận hành đạo bù lại ngoại trừ có lý do chính đáng.

Nhịn bù các tháng đã thiếu

Hỏi (139): Thưa Sheikh, đối với người đã bỏ vài lần Ramadan không nhịn kể từ khi trưởng thành, giờ đây quay lại sám hối, vậy có bắt buộc y phải nhịn bù lại hay không ?

Đáp: Dựa vào ý kiến đúng nhất của giới U'lama là không bắt buộc y nhịn chay số tháng đã tự ý không nhịn, bởi theo qui tắc đã nói ai cố ý trì hoãn nhiệm vụ ra khỏi thời gian đã được ấn định mà không có lý do chính đáng thì không cần hành đạo bù lại bởi sự bù đó không mang lợi ích gì cho y. Cho nên đối với bất cứ ai không hành lễ Salah, không nhịn chay ... rồi sau thời gian được Allah hướng dẫn, ban cho sự chỉ đạo quay về với chân lý thì không cần y phải hành lễ Salah, nhịn chay bù lại. Riêng không xuất Zakat thì phải xuất Zakat bù lại số năm đã không xuất.

Các lý do được phép ăn uống

Hỏi (140): Thưa Sheikh, xin liệt kê ra cá lý do được phép ăn uống vào ban ngày Ramadan ?

Đáp: Các lý do được phép ăn uống vào ban ngày Ramadan là bị bệnh, đi đường xa, phụ nữ đàn có kinh nguyệt. Ngoài ra phụ nữ mang thai nếu sợ ảnh hưởng đến bản thân hoặc thai nhi thì được phép ăn uống bình thường.

Tương tự đối với phụ nữ đang cho bé bú nếu sợ hại sức khỏe bản thân và bé vẫn được ăn uống bình thường.

Tương tự đối với người làm nhiệm vụ cứu hộ người gặp nạn trên sông nước, biển, chữa cháy, quân lính chiến tranh vì chính nghĩa của Allah, tất cả đều được ăn uống bình thường. Bởi trong trận khải hoàn về Makkah, Rasul ﷺ nói với mọi người rằng:

((إِنَّكُمْ مُصْبِحُوا عَدْوَكُمْ، وَالْفِطْرُ أَقْوَى لَكُمْ فَأَفْطِرُوا))

“Mai đây các người sẽ đối đầu với kẻ thù, mọi người hãy ăn uống để có sức lực trực diện với họ.”⁽¹³⁾

Tóm lại, một khi rơi vào trường hợp cần phải xả chay thì được phép xả chay rồi sau đó nhịn bù lại nhưng không được diện một lí do vô lí nào đó rồi tự ý xả chay. Hãy biết rằng Allah luôn biết được trong lòng mọi người nghĩ gì.

Khi một người nhịn chay phải xả chay do cứu người gặp nạn, sau đó không bắt buộc y phải tiếp tục nhịn đến chiều, bởi y đã có lý do chính đáng không phải nhịn ngày hôm đó.

Dựa vào lời nói này, tôi khẳng định rằng: Đối với người vừa khỏi bệnh, người đi xa vừa về đến nhà

⁽¹³⁾ Hadith do Muslim ghi ở mục nhịn chay, chương ân phước xả chay khi đường với mục đích vì công việc, số (1120).

(trong trường hợp không nhịn chay) và phụ nữ sạch kinh vào ban ngày Ramadan thì không bắt buộc ba loại người này phải nhịn chay đến chiều bởi họ đã có lý do chính đáng xả chay trước đó.

Hỏi (141): Thưa Sheikh, có sự khác nhau giữa lời giải thích của Sheikh vừa nêu (ở câu hỏi 140) và việc mọi người nhận được tin Ramadan đã bắt đầu vào ban người Ramadan ?

Đáp: Hai vấn đề khác nhau hoàn toàn, một bên là không biết Ramadan đã bắt đầu rồi thì nhận biết được Ramadan nên bắt buộc y phải nhịn. Còn người kia là biết được mình đang trong Ramadan nhưng được phép xả chay chính đáng, nên không cần phải nhịn tiếp bởi đã có lý do.

Những điều làm hư nhịn chay

Hỏi (142): Thưa Sheikh, những điều làm hư sự nhịn chay là gì ?

Đáp:

❁ Có bảy điều làm hư sự nhịn chay và chi tiết như sau:

❁ Điều thứ nhất: Giao hợp là việc giao cấu giải quyết sinh lý giữa nam và nữ bằng cách cho dương vật

vào bên trong âm hộ. Nếu việc giao hợp này xảy ra vào ban ngày Ramadan là đã làm hư sự nhịn chay, ngoài việc bắt buộc phải nhịn chay bù lại còn phải chịu trừng phạt thích đáng sau đây:

+ Phóng thích một nô lệ.

+ Nếu không tìm thấy thì phải nhịn chay hai tháng liên tiếp.

+ Nếu không có khả năng thì bố thí thức ăn cho sáu mươi người nghèo.

Đối với trường hợp việc nhịn chay không bắt buộc giống như người đi đường xa, nếu giao hợp vào ban ngày Ramadan chỉ bắt buộc phải nhịn chay bù.

✿ Điều thứ hai: Xuất tinh bằng cách mượn trôn, ôm hôn, thủ dâm. Còn nếu ôm hôn không bị xuất tinh thì không bị gì cả.

✿ Điều thứ ba: Ăn uống bằng đường mũi hoặc miệng dù là thức ăn, thức uống gì kể cả khói thuốc cũng không được phép hít vào. Nếu như ngửi mùi thơm của dầu thơm hoặc thức ăn thì không ảnh hưởng gì.

✿ Điều thứ tư: Những gì tương tự như ăn và uống giống như truyền dịch hoặc tiêm thuốc thay thế cho ăn uống. Nếu như tiêm thuốc trị liệu thông thường thì không ảnh hưởng đến nhịn chay dù là tiêm vào mạch hoặc tiêm vào cơ.

❁ Điều thứ năm: Giác nẻ hoặc rút máu với số lượng lớn làm cơ thể mất sức. Còn nếu rút máu để thử thì không ảnh hưởng đến nhịn chay.

❁ Điều thứ sáu: Cổ tình ói.

❁ Điều thứ bảy: Bắt đầu chu kỳ kinh nguyệt hoặc ra máu hậu sản.

❁ Tất cả bảy điều này sẽ không có tác dụng đến khi đã hội đủ ba điều kiện sau:

+ Điều kiện thứ nhất: Hiểu biết về giáo lý và biết được thời gian.

+ Điều kiện thứ hai: Luôn nhớ.

+ Điều kiện thứ ba: Nằm trong sự lựa chọn.

Giả sử người giác nẻ cứ tưởng việc giác nẻ không ảnh hưởng đến nhịn chay thì sự nhịn chay của y vẫn còn hiệu lực do y không hiểu biết về giáo lý, bởi Allah phán:

﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ، وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ
فُلُوبُكُمْ﴾ الأحزاب: ٥

﴿Và các ngươi không có tội nếu các ngươi nhầm lẫn trong việc xưng hô này. Ngược lại, điều đáng tội là khi các người có ý định trong lòng.﴾ Al-Ahzaab: 5 (chương 33), Allah phán ở chương khác:

﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ البقرة: ٢٨٦

﴿Lạy Thượng Đế của bầy tôi, xin Ngài đừng bắt tội bầy tôi nếu bầy tôi có quên lãng hay sai lầm.﴾ Al-Baqarah: 286 (chương 2), Allah đáp: “**TA đã làm thế.**”

Được ghi lại trong hai bộ Saheeh Al-Bukhary và Muslim từ ông A'dy bin Haatim rằng ông đã để hai vòng tròn một trắng một đen dưới gối nằm mình, khi ăn uống ông nhìn vào hai vòng tròn kia đến khi chỉ thấy màu trắng rõ ràng của vòng màu trắng thì ông ngưng ăn, do cú tưởng đó là ý nghĩa của câu kinh:

﴿حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ﴾ البقرة:

١٨٧

﴿... cho đến khi phân biệt rõ ràng cho các người sợi chỉ trắng của buổi rạng đông tách rời khỏi sợi chỉ đen của nó.﴾ Al-Baqarah: 187.

Sự việc đến tai Rasul ﷺ thì Người giải thích rằng:

((إِنَّمَا ذَلِكَ بَيَاضُ النَّهَارِ مِنْ سَوَادِ اللَّيْلِ))

“Chẳng qua đó là màu trắng của ban ngày và màu đen của ban đêm.”⁽¹⁴⁾ Thế nhưng Rasul ﷺ không hề ra lệnh cho ông phải nhịn chay bù lại.

Nếu như ăn uống trong sự tưởng rằng bình minh chưa lên hoặc mặt trời đã lặn, nhưng kịp phát hiện ngược lại những gì y nghĩ thì sự nhịn chay của y vẫn còn hiệu lực, bởi y không biết chính xác về thời gian. Như được ghi nhận trong bộ Saheeh Al-Bukhary, bà Asma con gái ông Abu Bakr ﷺ kể: *“Trong thời của Nabi ﷺ chúng tôi đã xả chay trong ngày mây che phủ bầu trời, sau đó mặt trời lại xuất hiện nhưng Người không ra lệnh cho chúng tôi phải nhịn bù lại.”* Nếu việc nhịn bù lại là điều bắt buộc là Nabi ﷺ đã ra lệnh hoặc giải thích tận tường và cũng đã được truyền đến tai chúng ta, bởi Allah là Đấng luôn bảo vệ bộ giáo luật Islam. Kể cả tập thể Sahabah cũng không nói lời nào và sẽ thật vô lý nếu tập thể Sahabah đồng im lặng che dấu sự việc, điều này chứng tỏ việc nhịn chay bù là điều không bắt buộc.

Nếu ăn uống trong lúc quên lãng thì sự nhịn chay vẫn còn hiệu lực, bởi Nabi ﷺ đã nói:

((مَنْ نَسِيَ وَهُوَ صَائِمٌ فَأَكَلَ أَوْ شَرِبَ فَلْيُتِمَّ صَوْمَهُ فَإِنَّمَا أَطْعَمَهُ
اللَّهُ وَسَقَاهُ))

⁽¹⁴⁾ Hadith do Ahmad ghi lại.

“Ai ăn uống một cách quên lãng trong khi y đang nhịn chay thì tiếp tục nhịn chay (đến chiều), chẳng qua thức ăn và thức uống đó là do Allah ban tặng riêng y.”⁽¹⁵⁾

Nếu bị ép buộc phải ăn uống hoặc lỡ nuốt nước khi xúc miệng hoặc nhỏ thuốc vào mắt thì cảm thấy nhẫn nhẫn ở cổ họng hoặc ngủ mộng tỉnh thì sự nhịn chay hoàn toàn hợp lệ bởi tất cả nằm ngoài sự lựa chọn của y.

Việc sử dụng cây Siwaak để chà răng hoàn toàn không gây ảnh hưởng đến nhịn chay, ngược lại việc này còn là Sunnah được phép sử dụng trong bất cứ thời gian nào trong ngày. Bên cạnh đó người nhịn chay được phép sử dụng máy lạnh, quạt máy, tắm thường xuyên... để làm mát cơ thể, bởi xưa kia Rasul ﷺ đã xối nước lên đầu cho đỡ khát trong lúc Người đang nhịn chay, còn con trai của ông U'mar ؓ thì nhúng áo vào nước rồi mặc lại trong lúc ông đang nhịn chay. Đây chính là sự dễ dàng mà Allah dành riêng cho cộng đồng Islam này. Xin muôn vàn tạ ơn Allah với mọi thiên ân và sự thuận lợi mà Ngài đã ban.

⁽¹⁵⁾ Hadith do Al-Bukhary và Muslim ghi lại.

Nhịn chay của trẻ em

Hỏi (143): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao việc nhịn chay của trẻ em chưa trưởng thành ?

Đáp: Như đã được đề cập ở trên là trẻ em chưa trưởng thành là không bắt buộc chúng phải nhịn chay, nhưng các bậc cha mẹ (người bảo hộ) nên tập trẻ nhịn ngay từ nhỏ để trẻ quen dần đến lớn, và lại khi nhịn chay bé vẫn được ân phước.

Nhịn chay của người khùng

Hỏi (144): Thưa Sheikh, giáo lý nhịn chay ra sao đối với người lúc khùng, lúc tỉnh ?

Đáp: Giáo lý chỉ bắt buộc y nhịn chay khi y tỉnh táo bình thường, lúc bị thần kinh thì không bắt buộc.

Hỏi (145): Thưa Sheikh, nếu như đến giữa trưa thì nó lại bị thần kinh thì phải tính như thế nào ?

Đáp: Khi bệnh thần kinh tái phát là đã hư sự nhịn chay của y, không bắt buộc y tiếp tục nhịn đến chiều bởi y không còn là người bắt buộc phải hành đạo nữa nhưng phải nhịn bù lại ngày hôm đó bởi trước khi tái bệnh y là thuộc loại bắt buộc phải hành đạo và đã nhịn chưa đủ thời gian.

Nhịn chay vào ngày nghỉ ngơi

Hỏi (146): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao việc nhịn chay vào ngày nghỉ đó là ngày Ramadan ?

Đáp: Câu nói đúng nhất trong vấn đề này là nhịn chay vào ngày nghỉ ngơi là điều Haram (bị cấm), bởi ông Yasir bin A'mr رضي الله عنه nói: *“Ai nhịn chay vào ngày nghỉ ngơi (là ngày Ramadan) là y đã bất tuân Abu Qaasim.”* (tức Nabi Muhammad ﷺ) bởi người nhịn chay vào ngày nghỉ ngơi là y đã xâm phạm giới luật của Allah đã qui định rằng chỉ nhịn chay khi đã khẳng định nhìn thấy lưỡi liềm tháng Ramadan hoặc tháng Sha'baan đã đủ 30 ngày. Sợ phải mọi người nhịn trước một ngày nên Rasul ﷺ đã khuyến cáo:

((لَا يَتَقَدَّمَنَّ أَحَدُكُمْ رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ رَجُلٌ كَانَ يَصُومُ صَوْمَهُ فَلْيَصُمْ ذَلِكَ الْيَوْمَ))

“Không ai được phép nhịn chay trước Ramadan một hoặc hai ngày, ngoại trừ ai có thói quen nhịn chay thì được phép nhịn.”⁽¹⁶⁾

Người Muslim phải làm theo lệnh của Ban Quản Trị Masjid một khi họ thông báo nhịn chay hoặc

---

⁽¹⁶⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương không được nhịn trước Ramadan một hoặc hai ngày, số (1914) và Muslim ghi ở mục nhịn chay, chương không được nhịn trước Ramadan một hoặc hai ngày, số (1082).

chấm dứt thì phải làm theo. Ở phần trên đã nói về vấn đề có chấp nhận sự thấy lưỡi liềm của một người ?

Nhịn chay ở nước này rồi đi đến nước khác

Hỏi (147): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao việc một người nhịn chay ở một nước rồi đến nước khác và nước đó vẫn chưa nhịn chay hoặc ở nước này đã đủ 30 ngày nhưng khi đến nước khác thì vẫn chưa đủ ?

Đáp: Một khi rời từ đất nước Islam đến đất nước Islam khác thì người Muslim phải nhịn chay hoặc xả chay theo dân địa phương. Bởi nhịn chay vào ngày mọi người nhịn chay, xả chay theo ngày mọi người xả chay và giết tế động vật theo ngày mọi người giết tế. Bởi Nabi ﷺ đã nói:

((صُومُوا لِرُؤْيَيْتِهِ وَأَفْطِرُوا لِرُؤْيَيْتِهِ))

“Các người hãy nhịn chay một khi nhìn thấy lưỡi liềm (Ramadan) và hãy xả chay khi nhìn thấy lưỡi liềm (của Shawwaal).”⁽¹⁷⁾

Thí dụ: Một người đến một nước khác vào lúc 4 giờ 30 phút chiều nhưng đất nước của y là đã 6 giờ 30

⁽¹⁷⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương Nabi ﷺ nói **“Các người hãy nhịn chay một khi nhìn thấy lưỡi liềm (Ramadan).”** số (19090) và Muslim ghi ở mục nhịn chay, chương bắt buộc nhịn chay Ramadan khi nhìn thấy lưỡi liềm, số (1081).

chiều tức đã đến giờ xả chay. Lúc này y không được phép xả chay theo giờ của nước mình mà buộc phải tiếp tục nhịn thêm để cùng xả chay với dân địa phương nơi y đã đến và ngược lại.

Thí dụ khác: Một người đến nước khác ngay ngày Eid (tết) Al-Fit-r trong khi đất nước của y mới là ngày 28. Lúc này buộc y phải xả chay theo giờ địa phương nơi y đến và ăn tết cùng mọi người rồi nhịn bù lại số ngày thiếu.

Hỏi (148): Thưa Sheikh, có người thắc mắc rằng tại sao phải nhịn chay hơn số ngày đã ấn định như ở trường hợp một và buộc phải nhịn bù như ở trường hợp hai ?

Đáp: Ở trường hợp hai vì một tháng không thể ít hơn 29 ngày hoặc nhiều hơn 30 ngày được và bởi y không nhìn thấy lưỡi liềm. Còn trong trường hợp một bảo phải xả chay bởi đôi khi trong ngày 29 vẫn thấy được lưỡi liềm và khi thấy lưỡi liềm buộc phải xả chay còn nếu tiếp tục nhịn là đã nhịn vào ngày 1 tháng Shawwaal. Còn nếu bạn nhịn mới được 28 ngày thì buộc phải nhịn thêm ngày 29 và 30. Khác với trường hợp hai là bạn còn đang trong tháng Ramadan, một khi bạn đến một đất nước vẫn chưa nhìn thấy lưỡi liềm Shawwaal là bạn còn đang ở trong Ramadan thì làm

sao bạn có thể xả chay được, nên buộc bạn phải tiếp tục nhịn cho dù có thêm số giờ hoặc số ngày.

Cung cách nhịn chay

Hỏi (149): Thưa Sheikh, cung cách nhịn chay là như thế nào ?

Đáp: Là luôn kiên định tâm lòng kính sợ Allah bằng cách thi hành mọi sắc lệnh của Allah và tránh xa mọi lệnh cấm của Ngài, bởi Allah phán:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ البقرة: ١٨٣

﴿Hỡi những người có đức tin! (Allah) đã truyền xuống sự nhịn chay bắt buộc các người cũng như những thế hệ trước các người phải nhịn hồng (rèn luyện các người) trở thành người biết kính sợ (TA).﴾
Al-Baqarah: 183 (chương 2).

Và bởi Nabi ﷺ nói:

((مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ وَالْجَهْلَ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ))

“Ai không từ bỏ lời nói, hành động Al-Zoor và việc làm ngu xuẩn ngược lại còn làm nó thì Allah chẳng cần đến việc y đã nhịn ăn và nhịn uống.”⁽¹⁸⁾

✿ Trong những cung cách nhịn chay: Là bỏ thí càng nhiều càng tốt, hiếu thảo, cư xử tốt với mọi người, đặc biệt là trong tháng Ramadan. Trước kia Rasul ﷺ là rộng lượng và được thể hiện rõ ràng nhất là trong tháng Ramadan khi Jibreel đến trao đổi Qur'an với Người.⁽¹⁹⁾

✿ Trong những cung cách nhịn chay: Tránh xa mọi điều bị Allah cấm như nói dối, mắng chửi, gian lận, lừa gạt, nhìn điều Haram (bị cấm) như nhìn gái..., nghe nhạc hoặc những điều Haram khác... bởi những điều này lúc bình thường đã bị cấm thì cần phải mạnh mẽ hơn nữa lúc đang nhịn chay.

✿ Trong những cung cách nhịn chay: Theo Sunnah là ăn cơm nhịn hơi trẻ bởi Nabi ﷺ đã nói:

((تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السُّحُورِ بَرَكَةً))

⁽¹⁸⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương ai không từ bỏ lời dối trá, ngược lại còn nói trong lúc đang nhịn chay, số (1903).

⁽¹⁹⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương Rasul ﷺ rộng lượng nhất là trong tháng Ramadan, số (1902) và Muslim ghi ở mục các ân phước, chương Rasul ﷺ luôn thể hiện sự tốt đẹp, số (2308).

“**Hãy ăn cơm nhịn đi bởi trong nó có hồng phúc.**”⁽²⁰⁾

✿ Trong những cung cách nhịn chay: Tốt nhất là xả chay bằng chà là tươi, không thì chà là khô, không thì nước lạnh và xả chay liền ngay khi đến giờ (tức khi mặt trời đã lặn), bởi Nabi ﷺ đã nói:

((لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الْفِطْرَ))

“**Mọi người sẽ luôn được tốt đẹp miễn sao họ xả chay liền khi đã đến lúc.**”⁽²¹⁾

Giáo lý ăn và uống với tâm trạng nghi ngờ bình minh ló dạng

Hỏi (150): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao việc ăn và uống nhưng không biết mình bình đã ló dạng hay chưa ?

Đáp: Mọi người được phép ăn uống tự do cho đến khi bình minh đã xuất hiện thật sự, bởi Allah phán:

⁽²⁰⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương vội vả xả chay, số (1957) và Muslim ghi ở mục nhịn chay, chương hồng phúc trong phần ăn nhịn và xả chay vội, số (1098).

⁽²¹⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương hồng phúc trong phần ăn nhịn nhưng không phải là bắt buộc, số (1923) và Muslim ghi ở mục nhịn chay, chương hồng phúc trong phần ăn nhịn, số (1096).

﴿قَالَتَنَ بَشِرُوهُنَّ وَأَتَّبِعُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ط ثُمَّ أَتَمُوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ﴾ البقرة: ١٨٧

﴿Bối thể, giờ đây các người được phép quan hệ với các bà vợ để tìm kiếm những gì mà Allah đã ban cho các người (từ con cái), các người hãy ăn uống (vào ban đêm) cho đến khi phân biệt rõ ràng cho các người sợi chỉ trắng của buổi rạng đông tách rời khỏi sợi chỉ đen của nó, rồi sau đó hoàn thành sự nhịn chay đến ban đêm.﴾ Al-Baqarah: 187 (chương 2).

Dựa vào câu kinh người nhịn chay được phép ăn uống đến khi xác định thật sự sự xuất hiện của rạng đông thì mới dừng. Còn nghi ngờ mặt trời đã lặn chưa để xả chay thì cần phải chờ đến khẳng định rằng mặt trời đã lặn.

Giáo lý ăn uống lúc đang Azaan

Hỏi (151): Thưa Sheikh, có rất nhiều người vẫn ăn uống bình thường cho đến khi lời Azaan kết thúc, vậy sự ăn uống đó ra sao ?

Đáp: Dựa vào lời Azaan nếu người Azaan chỉ cất Azaan khi đã đến giờ thì bắt buộc mọi người phải

nhịn chay ngay khi lời Azaan cất lên, bởi Nabi ﷺ đã nói:

((لَا يَزَالُ النَّاسُ بِحَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الْفِطْرَ))

“Mọi người hãy ăn uống cho đến lời Azaan của Ibnu Maktoom được cất lên.”⁽²²⁾

Nếu Azaan trù hau thời gian thì mọi người được phép ăn cho đến khi khảng định thời gian bắt đầu, bởi trong nguyên thủy là ban đêm đến khi khảng định bình minh đã đến thì mới dừng ăn, nhưng tốt nhất là nên nhịn và ngưng ăn ngay khi nghe lời Azaan.

Tắm nước và lợi nước

Hỏi (152): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao việc tắm và lợi nước lúc đang nhịn chay ?

Đáp: Không gây ảnh hưởng gì cả cho việc tắm nước bằng vòi sen hoặc lợi lặn trong nước, bởi đây không nằm trong danh sách làm hư sự nhịn chay và trong nguyên thủy là được phép làm cho đến khi có bằng chứng xác thực là cấm nhưng sẽ không tìm đâu ra bằng chứng cho việc cấm này. Chỉ có việc một số U'lama khuyên không nên tắm lợi lặn sợ nuốt phải nước mà y không hề hay biết.

⁽²²⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương Nabi nói: **“Không cấm các người ăn cơm nhịn khi nghe lời Azaan của Bilaal.”**, số (1919 và 1918).

Thuốc nhỏ mắt và vệ mắt

Hỏi (153): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao việc nhỏ thuốc nhỏ mắt và vệ mắt ?

Đáp: Hoàn toàn không vấn đề gì khi vệ mắt, nhỏ thuốc vào mắt, vào lỗ tai kể cả khi cảm thấy nhẩn nhẩn ở cổ họng vẫn không làm hư sự nhịn chay. Bởi đây không phải là hình thức ăn hay uống trong khi bằng chứng chỉ cấm ăn hoặc uống.

Đây là câu nói đã được Sheikh Ibnu Taimiyah lựa chọn.

Chải răng lúc Azaan và sau Azaan

Hỏi (154): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao việc chải răng lúc đang Azaan hoặc sau Azaan ?

Đáp: Lúc đang Azaan là đã phân tích ở phần trên. Còn sau khi Azaan là hoàn toàn được phép chải răng bằng kem hoặc bằng bất cứ gì khác nhưng tốt nhất nên trì hoãn sau khi đã xả chay bởi hơi kem có thể vào cuống họng mà người chải răng đôi khi không cảm nhận được.

Giáo lý thí nghiệm máu và hiến máu lúc nhịn chay

Hỏi (155): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao việc người nhịn chay đi thử máu và hiến máu ?

Đáp: Việc thử máu chỉ cần một lượng máu nhỏ để xét nghiệm nên không ảnh hưởng gì đến nhịn chay. Còn việc hiến máu sẽ được xem như là giác nẻ bởi lượng máu bị rút ra là rất nhiều, tốt nhất là không nên hiến lúc nhịn. Ngoại trừ trường hợp khẩn cấp nếu không sẽ nguy hiểm đến tính mạng người cần máu. Lúc này được phép hiến máu rồi ăn uống lại bình thường rồi nhịn bù lại vào ngày hôm khác. Bởi việc làm này giống như là người cứu người gặp nạn trong sông biển vậy.

Bị khô mũi và môi lúc nhịn chay

Hỏi (156): Thưa Sheikh, có một số người nhịn chay bị khô mũi và môi nên đã sử dụng nước để thấm ướm, vậy sự nhịn chay của họ ra sao ?

Đáp: Hoàn toàn không bị ảnh hưởng gì trong việc dùng nước thấm lên mũi và môi cho dễ chịu nhưng phải cẩn thận kéo nuốt phải nước đó vào miệng.

Hỏi (157): Thưa Sheikh, nếu lỡ vô tình nuốt phải thì sao ?

Đáp: Nếu không cố ý nuốt thì không sao, giống như trường hợp xúc miệng lúc lấy Wudu vậy, không ảnh hưởng gì đến nhịn chay.

Tiêm thuốc vào cơ và mạch máu người nhịn chay

Hỏi (158): Thưa Sheikh, giáo ra sao việc tiêm thuốc vào cơ và gân máu lúc đang nhịn chay ?

Đáp: Hoàn toàn không gây hại đến sự nhịn chay đối với việc tiêm thuốc vào cơ, vào mạch máu, bởi đây không phải là ăn uống, cũng không mang ý nghĩa là ăn uống, cũng chẳng nằm trong danh sách làm hư sự nhịn chay.

Riêng tiêm loại dịch dinh dưỡng vào cơ thể mới làm hư sự nhịn chay.

Hít nước vào miệng và mũi khi lấy Wudu

Hỏi (159): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao việc hít nước vào mũi và miệng khi đang nhịn chay ?

Đáp: Nabi ﷺ đã bảo với Qait bin Babrah rằng:

((أَسْبِغِ الوُضوءَ وَخَلِّ بَيْنَ الأصَابِعِ وَبَالِغِ فِي الإِسْتِنشَاقِ إِلاَّ أَنْ تَكُونَ صَائِمًا))

“Anh hãy lấy Wudu cho thật hoàn chỉnh như chà sát vào các kẽ tay, chân, hít nước vào mũi ngoại trừ khi đang nhịn chay.”⁽²³⁾

Dựa vào Hadith người nhịn chay không nên hít nước sâu vào mũi, vào miệng trong lúc đang nhịn chay, do sẽ rất dễ làm nước đi vào bụng. Nếu cố ý sẽ làm hư nhịn chay còn vô tình lỡ nuốt thì không sao, bởi theo qui tắc đã phân tích ở phần đầu là cần phải nằm trong sự lựa chọn của người làm.

Người nhịn chay ngửi mùi thơm

Hỏi (160): Thưa Sheikh, việc ngửi mùi thơm hoặc khói thơm có ảnh hưởng đến nhịn chay không ?

Đáp: Người nhịn chay được phép ngửi mùi dầu thơm (hoặc bất cứ gì thơm), riêng khói thơm hoặc khói nào khác (như thuốc lá, khói xe...) thì tuyệt đối không

---

⁽²³⁾ Hadith do Abu Dawood ghi ở mục tẩy rửa, chương sử dụng vật để chùi (khi vệ sinh), số (142), Al-Tirmizhi ghi ở mục nhịn chay, chương không nên hít nước sâu vào mũi khi nhịn chay, số (788), Al-Nasaa-y ghi ở mục tẩy rửa, chương hít nước vào mũi khi lấy Wudu, số (87) và Ibnu Maajah ghi ở mục tẩy rửa, chương hít nước vào mũi khi lấy Wudu và chùi kỹ khi vệ sinh, số (406).

được hít bởi khói có hình thể sẽ là đi vào bụng mà làm hư sự nhịn chay.

Khác biệt giữa khói và thuốc nhỏ

Hỏi (161): Thưa Sheikh, giữa khói và thuốc nhỏ có sự khác biệt như thế nào ?

Đáp: Nếu là khói thơm, đôi khi con người muốn hít thật sâu vào bụng còn thuốc nhỏ thì mọi người chỉ muốn dùng để nhỏ mắt, tai và mũi chứ không muốn gì hơn.

Ăn uống lúc vô thức

Hỏi (162): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao việc ăn uống lúc quên lãng, và cách giải giải quyết ?

Đáp: Như đã đề cập ở phần trên là người ăn uống lúc quên lãng dù ăn uống ít hay nhiều đều không làm hư nhịn chay, bởi Nabi ﷺ đã nói:

((مَنْ نَسِيَ وَهُوَ صَائِمٌ فَأَكَلَ أَوْ شَرِبَ فَلْيُتِمَّ صَوْمَهُ فَإِنَّمَا أَطْعَمَهُ
اللَّهُ وَسَقَاهُ))

“Ai ăn uống một cách quên lãng trong khi y đang nhịn chay thì tiếp tục nhịn chay (đến chiều), chẳng qua thức ăn và thức uống đó là do Allah ban tặng

riêng y.⁽²⁴⁾ nhưng khi nhớ lại hoặc được nhắc là đang nhịn chay thì lập tức ngưng ngay và nhả hết mọi thức ăn, thức uống đang còn trong miệng. Bởi lúc này lý do đã chấm dứt nên phải chấm dứt ăn.

Cách ứng xử khi nhìn thấy người nhịn chay ăn

Hỏi (163): Thưa Sheikh, ngày càng có nhiều người lạng cam khi nhìn thấy người nhịn chay ăn uống, vậy trường hợp này ứng xử và nói như thế nào cho đúng ?

Đáp: Ai nhìn thấy người nhịn chay ăn uống thì phải nhắc nhở, bởi người Muslim phải giúp đỡ nhau trên phương diện tốt đẹp và kính sợ Allah. Tương tự khi nhìn thấy người hành lễ Salah sai Qiblah hoặc lấy nước Wudu bằng nước bẩn hoặc những trường hợp tương tự thì người anh em Muslim nhìn thấy phải có nhiệm vụ nhắc nhở họ bởi họ làm trong vô thức. Mong rằng điều này trong lời di huấn của Rasul ﷺ:

((إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ، أَنَسَى كَمَا تَنْسَوْنَ، فَإِذَا نَسِيتُ
فَذَكِّرُونِي))

(²⁴) Hadith do Al-Bukhary và Muslim ghi lại.

“Ta chẳng qua cũng là một con người như các bạn, cũng quên như các bạn đã quên. Xin các bạn hãy nhắc TA khi Ta quên.”⁽²⁵⁾ chúng ta phải nhắc người quên lúc hành lễ Salah, nên phải nhắc người quên khi nhịn chay.

Người nhịn chay bị ra máu

Hỏi (164): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao việc người nhịn chay bị ra máu mũi (máu cam), máu miệng hoặc trên các phần khác của cơ thể ?

Đáp: Không ảnh hưởng gì đến nhịn chay miễn y không cố ý, kể cả khi ra máu mũi nhiều thì nhịn chay của y hoàn toàn hợp lệ.

Hỏi (165): Thưa Sheikh, nếu như tạo lý do làm máu ra như nhổ răng chẳng hạn ?

Đáp: Vẫn không có vấn đề gì bởi nhổ răng để hết bị nhức răng chứ không mục đích nhổ răng để làm chảy máu. Tất nhiên nhổ răng là ra máu rồi, nhưng số lượng ít thôi không giống như giãc nẻ được.

⁽²⁵⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục Salah, chương hướng về Qiblah dù đang ở đâu, số (401) và Muslim ghi ở mục các Masjid và các nơi hành lễ Salah, chương quỳ lạy Sah-hu đối với người sai sót khi hành lễ, số (572).

Hỏi (166): Thưa Sheikh, giải quyết ra sao trường hợp đã xả chay ở sân bay nhưng sau khi máy bay cất cánh lại thấy mặt trời ?

Đáp: Trường hợp này không bắt buộc y nhịn chay thêm bởi y đã làm đúng với yêu cầu giáo lý Islam là xả chay sau khi mặt trời lặn và khi đã làm đúng với yêu cầu giáo lý thì không cần phải thực hiện lại.

Giao hợp vào ban ngày Ramadan

Hỏi (167): Thưa Sheikh, giải quyết ra sao việc giao hợp vào ban ngày Ramadan lúc đang nhớ và lúc quên lãng và điều gì bắt buộc phải làm ?

Đáp: Giao hợp vào ban ngày Ramadan là một trong số điều làm hư sự nhịn chay.

Nếu khi đang đi đường xa và không nhịn chay thì việc giao hợp không bị gì cả, nếu nhịn chay thì nhịn chay ngày hôm đó hư buộc phải nhịn bù lại.

Nếu giao hợp trong quên lãng thì cũng không bị gì cả. Bởi tất cả các điều làm hư nhịn chay khi vi phạm lúc quên lãng thì sự nhịn chay ngày hôm đó hoàn toàn đúng.

Nếu giao hợp trong lúc nhớ mình đang nhịn chay (tức cố ý giao hợp) và đang ở quê nhà thì y lãnh năm hậ quả sau:

- a- Phạm tội với Allah.
- b- Nhịn chay ngày hôm đó hư.
- c- Buộc phải phóng thích một nô lệ.
- d- Nếu không có khả năng, phải nhịn chay hai tháng liên tiếp.
- e- Nếu không có khả năng nữa, phải xuất thức ăn 60 phần chia cho 60 người nghèo.

Với bằng chứng được nhắc trong Hadith do Abu Hurairah kể: Có một người đàn ông chạy đến than với Nabi ﷺ: Chết tôi rồi Rasul ơi!

- Người hỏi: **“Chuyện gì làm anh chết ?”**

- Tôi đã quan hệ với vợ mình trong Ramadan trong lúc đang nhịn chay. Người đàn ông đáp. Thế là Rasul ﷺ bảo ông ta phóng thích một nô lệ, nhưng ông không có khả năng. Người ra lệnh ông ta phải nhịn chay hai tháng liền, nhưng ông ta vẫn bất lực. Người lại ra lệnh ông phải xuất thức ăn 60 phần cho 60 người nghèo thì ông ta lại càng không có khả năng. Rasul ﷺ im lặng và người đàn ông đó bước sang một bên ngồi. Lát sau có người mang đến tặng Rasul ﷺ ít chà là khô, Người cho gọi người đàn ông khi nấy và bảo: **“Anh hãy mang số chà là khô này đi bố thí đi.”**

- Người đàn ông hỏi ngược lại: Tôi phải đi bố thí cho người nghèo hơn tôi sao? Thế bởi Allah chứng mình rằng gia đình tôi là nghèo nhất trong làng rồi.

Nghe xong Rasul ﷺ mỉm cười và bảo: “**Vậy anh hãy mang về mà chia cho gia đình anh ăn đi.**”⁽²⁶⁾

Hỏi (168): Thưa Sheikh, nếu như giao hợp nhiều lần trong ngày hoặc trong tháng thì phải chịu phạt tương ứng với số lần đã giao hợp hay phải làm sao ?

Đáp: Theo câu nói đúng nhất của trường phái Imam Ahmad nếu quan hệ nhiều lần trong ngày thì chỉ bị phạt một lần là đủ, còn mỗi ngày mỗi quan hệ thì phải chịu phạt theo số ngày tương ứng, bởi việc hành đạo mỗi ngày là riêng biệt nhau.

Nhịn chay khi đi đường

Hỏi (169): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao việc một người đi đường gặp rất nhiều khó khăn nhưng y vẫn cố nhịn ?

Đáp: Nếu nhịn chay mang lại trở ngại khi đi đường thì y không nên nhịn bởi có lần Rasul ﷺ nhìn thấy một người mệt lã được mọi người kè đi thì Người hỏi: “**Y bị gì vậy ?**” ông ta đang nhịn chay thưa Rasul. Người tiếp:

((لَيْسَ مِنَ الْبِرِّ الصَّيَامُ فِي السَّفَرِ))

⁽²⁶⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi lại.

“Không phải việc nhịn chay trong lúc đi đường là người ngoan đạo.”⁽²⁷⁾

Nhưng một khi nhịn chay trở thành vô cùng khó khăn thì bắt buộc phải xả chay, bởi xưa kia trong trận chiến khải hoàn về Makkah, Rasul ﷺ thấy được việc nhịn chay trở nên rất khó khăn đối với quân binh, thế là sau giờ Al-A'sr Rasul ﷺ ra lệnh mang đến một chậu nước và Người đứng giữa đoàn mà uống dưới sự chứng kiến của đoàn quân. Lúc đó có người nói: Có một số người vẫn còn đang nhịn chay, thưa Rasul. Nghe qua Rasul ﷺ phản nộ nói:

((أُولَئِكَ الْعَصَاةُ أُولَئِكَ الْعَصَاةُ))

“Đó là những kẻ phản nghịch, đó là những kẻ phản nghịch.”⁽²⁸⁾

Nếu nhịn chay không gây khó khăn thì nên nhịn để bắt chước theo Rasul ﷺ như được kể qua lời của ông Abu Al-Darda ؓ kể: *“Có lần chúng tôi đi đường xa cùng với Rasul ﷺ vào tháng Ramadan dưới thời tiết nóng thật oi bức, có người trong đoàn đã lấy tay che*

⁽²⁷⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương được phép che mát khi trời quá oi bức, số (1946) và Muslim ghi ở mục nhịn chay, chương được phép nhịn và ăn trong tháng Ramadan dành cho người đi đường xa không vì mục đích tội lỗi, số (1115).

⁽²⁸⁾ Hadith do Muslim ghi ở mục nhịn chay, chương được phép nhịn và ăn trong tháng Ramadan dành cho người đi đường xa không vì mục đích tội lỗi, số (1114).

lên đầu do sức nóng khó chịu đó và trong chúng tôi chỉ có Rasul ﷺ và Abdullah bin Rawaahah là nhịn chay còn những người khác thì không nhịn.”⁽²⁹⁾

Hỏi (170): Thưa Sheikh, việc ăn uống trong lúc đi đường vào tháng Ramadan có giới hạn bao nhiêu ngày không ?

Đáp: Không có giới hạn.

Hỏi (171): Thưa Sheikh, nếu như có ai đó muốn đi đến một thành phố nào đó ở năm hoặc sáu ngày, vậy có buộc y nhịn chay không ?

Đáp: Y được phép ăn uống đến khi nào quay về nhà, bởi xưa kia lúc Rasul ﷺ khải hoàn về Makkah vào ngày 20 tháng Ramadan, Người đã ở đó đến mười chín ngày 9 hoặc 10 ngày cuối của Ramadan nhưng Người không hề nhịn. Sự việc do Al-Bukhary ghi lại qua lời kể của Ibnu A'bbaas ؓ.

⁽²⁹⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, số (1945) và Muslim ghi ở mục nhịn chay, chương lựa chọn giữa nhịn và ăn lúc đi đường, số (1122).

Giáo lý việc nhịn chay khi làm U'mrah

Hỏi (172): Thưa Sheikh, có rất nhiều người đi làm U'mrah trong tháng Ramadan hồng phúc và họ nhịn chay trong suốt chuyến đi đó, vậy sự nhịn chay của họ như thế nào ?

Đáp: Sự nhịn chay đó hợp lệ miễn không gây khó khăn, sự việc đã đề cập ở trên.

Đối với người đi làm U'mrah sau khi đến Makkah thì nên chọn một trong hai cách sau:

- Trì hoãn việc thi hành U'mrah sau khi đã xả chay.

- Xả chay khi vừa đến Makkah để thực hiện U'mrah. Đây là cách tốt nhất bởi đây là Sunnah của Rasul ﷺ.

Đi đường xa để được ăn uống khỏi phải nhịn

Hỏi (173): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao việc rời khỏi quê hương đi xa để được ăn uống trong tháng Ramadan và khỏi phải nhịn ?

Đáp: Như đã rõ việc nhịn chay là nhiệm vụ của mỗi tín đồ Muslim, là một trong năm Rukun của tôn giáo. Nếu như ai dám tạo mưu kế để được khỏi thi hành nhiệm vụ thì quả là điều Haram. Ai đi xa vì mục đích được ăn uống là y đã phạm điều Haram, buộc y phải

sám hối và quay lại quê hương để nhịn chay, còn không thì buộc y phải nhịn chay trong lúc đang đi đường.

Tóm lại, ai có định tâm đi xa để được khỏi nhịn chay thì y vẫn phải nhịn chay không được phép ăn uống.

Nhịn bù sau Ramadan đi qua

Hỏi (174): Thưa Sheikh, cách nhịn bù những ngày thiếu sau Ramadan như thế nào và khi nào ?

Đáp: Tốt nhất là nhịn bù liền ngay sau Ramadan, bởi con người không hề biết trước được chuyện gì sẽ đến với mình, đây cũng là lời kể của bà A'-y-shah : “*Tôi không thể nhịn chay bù Ramadan cho mãi đến tháng Sha’baan.*”⁽³⁰⁾ nếu như không có Hadith này là chúng tôi bảo phải nhịn chay bù liền ngay sau Ramadan, với Hadith này người thiếu nhịn chay được trì hoãn đến trước Ramadan sang năm. Không được phép trì hoãn đến sau Ramadan sang năm ngoại trừ có lý do chính đáng như bệnh kéo dài hoặc mang thai hoặc đang cho con bú.

⁽³⁰⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương khi nào nhịn bù lại Ramadan, số (1950) và Muslim ghi ở mục nhịn chay, chương nhịn bù Ramadan vào tháng Sha’baan, số (1416).

Hỏi (175): Thưa Sheikh, có số người Muslim nói rằng một khi việc hành đạo đã ra khỏi thời gian ấn định thì không cần phải hành đạo bù lại, điển hình như Salah và nhịn chay khi đã qua thời gian thì không cần nhịn bù, vậy đúng không ?

Đáp: Theo qui tắc đã nói ở trên là ai cố ý trì hoãn việc hành đạo ra khỏi thời gian ấn định thì không phải hành đạo bù lại, sẽ không mang lợi ích gì cho dù có bù một ngàn lần. bắt buộc y lúc này sám hối với Allah, khi sám hối thành tâm là đủ rồi.

Còn ai không thể nhịn do bệnh, do đi đường xa hoặc tương tự thì bù lại vào những ngày khác bởi Allah đã phán:

﴿وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ البقرة: ١٨٥

﴿Và đối với ai bị bệnh hoặc đi du hành xa nhà thì được phép hoãn việc nhịn chay lại và nhịn bù vào những ngày khác tương ứng số ngày đã thiếu.﴾ Al-Baqarah: 185 (chương 2).

Hỏi (176): Thưa Sheikh, một người trẻ nảy việc nhịn bù Ramadan đến Ramadan sang năm mà không hề có lý do, vậy có bắt buộc y phải làm gì cùng với việc nhịn Ramadan này không ?

Đáp: Chỉ bắt buộc y nhịn bù lại mà thôi, ngoài ra không yêu cầu gì thêm bởi Allah phán:

﴿وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ البقرة: ١٨٥

﴿Và đối với ai bị bệnh hoặc đi du hành xa nhà thì được phép hoãn việc nhịn chay lại và nhịn bù vào những ngày khác tương ứng số ngày đã thiếu.﴾ Al-Baqarah: 185 (chương 2). Trong lời phán Allah chỉ yêu cầu nhịn chay bù số ngày đã thiếu trong Ramadan, Ngài không hề nhắc đến xuất thức ăn hoặc làm gì cả. Theo nguyên thủy không làm gì cho đến khi có bằng chứng bắt buộc phải làm.

Sự khác biệt giữa thực hiện và bù lại trong tháng Ramadan

Hỏi (177): Thưa Sheikh, giữa việc nhịn chay ngay trong tháng Ramadan và việc nhịn bù lại không ?

Đáp: Có sự khác biệt rất lớn:

❁ Thứ nhất: Thời gian nhịn chay Ramadan chỉ vón vẹn một tháng còn nhịn bù thì kéo dài từ sau Ramadan đến Ramadan năm sau.

❁ Thứ hai: Bắt buộc phải nhịn chịu phạt khi giao hợp vào ban ngày Ramadan còn nhịn bù thì không hề phải chịu phạt này nếu có giao hợp trong thời gian nhịn.

❁ Thứ ba: Trong Ramadan ai cố ý ăn uống là đã làm hư nhịn chay ngày đó nhưng buộc y phải tiếp tục nhịn cho đến chiều nhằm tôn trọng thời gian, còn nhịn bù khi cố ý ăn uống là chỉ làm hư nhịn chay ngày đó chứ không bắt buộc y tiếp tục nhịn đến chiều, bởi thời gian nhịn có rất nhiều.

Giáo lý người chết mà vẫn còn nợ chưa bù Ramadan

Hỏi (178): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao việc người quá cố vẫn còn thiếu nợ chưa nhịn bù Ramadan ?

Đáp: Ai chết mà còn thiếu nợ chưa nhịn bù Ramadan thì người thân của y nhịn bù thay y, bởi Hadith do bà A'-y-shah ﷺ thuật lời Rasul ﷺ rằng:

((مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ صِيَامٌ صَامَ عَنْهُ وَلِيُّهُ))

“Ai chết mà vẫn chưa kịp nhịn bù Ramadan thì người thân nhịn bù thay y.”⁽³¹⁾

Nếu không ai chịu nhịn thay thì phải xuất thức ăn mỗi ngày tương ứng một người nghèo.

⁽³¹⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương người quá cố thiếu nợ Ramadan, số (1952) và Muslim ghi ở mục nhịn chay, chương nhịn chay thay người chết, số (1147).

Hỏi (179): Thưa Sheikh, khi người Muslim nhịn được một số ngày trong Ramadan thì từ trần, vậy có bắt buộc người thân phải nhịn bù số ngày còn lại không ?

Đáp: Trong trường hợp này không bắt buộc người thân phải nhịn chay thay hay xuất thức ăn cho người quá cố, bởi khi con người chết là mọi việc hành động bị cắt đứt từ đó như Nabi ﷺ đã nói:

((إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ))

“Một khi con người qua đời làm mọi việc làm của y cũng bị cắt đứt, ngoại trừ ba điều: Sự bố thí được lưu truyền, kiến thức Islam hữu dụng và đứa con Saaleh (ngoan đạo) cầu xin cho y.”⁽³²⁾

Thế nên đối với người chết trong tháng Ramadan hoặc ngay trong lúc nhịn hoàn toàn không bắt buộc người thân nhịn thay hoặc xuất thức ăn thay người chết.

Salah Al-Taraawih

Hỏi (180): Thưa Sheikh, trong những việc hành đạo kính dâng lên Allah nhân tháng Ramadan hồng

---

⁽³²⁾ Hadith do Muslim ghi lại.

phúc là hành lễ Salah, xin cho hỏi ý nghĩa của Salah Al-Taraawih và Salah Al-Tahajjud là gì ?

Đáp: Về Salah Al-Taraawih thì được Rasul ﷺ nói rằng:

((مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ))

“Ai nhịn chay vào tháng Romadon bằng sự tin tưởng và hy vọng được phần thưởng từ Allah sẽ được tha thứ cho tất cả tội lỗi đã phạm.”⁽³³⁾ được gọi là Salah Al-Taraawih có nghĩa là giải lao, bởi xưa kia mọi người hành lễ rất dài cứ mỗi hai lần Salam của bốn Rak-at là họ giải lao ít phút rồi tiếp tục hành lễ Salah, đây cũng là lời diễn giải của Hadith do bà A’-y-shah kể: *“Trước kia Rasul đứng hành lễ bốn Rak-at, Người không hề quan tâm đến sự dài của buổi lễ, rồi sau đó Người hành lễ ba Rak-at và cũng chẳng quan tâm đến sự dài của cuộc Salah.”*⁽³⁴⁾ ý của bà là Rasul ﷺ hành lễ cứ mỗi một Salam gồm hai Rak-at là người kết thúc rồi tiếp tục.

⁽³³⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục nhịn chay, chương ai nhịn chay bằng cả niềm tin, lòng hi vọng và sự định tâm, số (1901) và Muslim ghi ở mục Salah dành cho người đi đường, chương khuyến khích đứng hành lễ Taraawih trong Ramadan, số (760).

⁽³⁴⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục Al-Tahajjud, chương cách hành lễ Salah của Rasul ﷺ trong Ramadan và các tháng khác, số (1147) và Muslim ghi ở mục Salah dành cho người đi đường và cách rút ngắn, chương số lượng Rak-at mà Rasul ﷺ đã hành lễ trong đêm, số (738).

Salah Al-Taraawih là Sunnah mà Rasul ﷺ đã từng là Imam dẫn lễ cho các Sahabah được ba đêm rồi người bỏ và nói:

((أَنِّي حَشِيْتُ أَنْ تُفْرَضَ عَلَيْكُمْ))

“TA sợ nó (Salah Al-Taraawih) trở thành nhiệm vụ (nhưng các người lại không thể thi hành).”⁽³⁵⁾

Là người Muslim không nên chủ quan xem nhẹ việc hành lễ Salah này, bởi ân phước của nó rất vĩ đại đó là tha thứ hết mọi tội lỗi đã phạm trước kia. Đồng thời nên hành lễ Salah cùng với Imam cho đến hết buổi lễ, cố gắng không bỏ về giữa chừng, bởi Nabi ﷺ đã từng nói:

((مَنْ قَامَ مَعَ الْإِمَامِ حَتَّى يَنْصَرِفَ كُتِبَ لَهُ قِيَامُ لَيْلَةٍ))

“Ai đứng hành lễ Salah cùng với Imam đến xong buổi lễ, y sẽ được viết ân phước là đã đứng hành lễ suốt đêm.”⁽³⁶⁾

⁽³⁵⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục Al-Tahajjud, chương Rasul ﷺ động viên hành lễ Salah trong đêm, số (1129) và Muslim ghi ở mục Salah dành cho người đi đường, chương khuyến khích hành lễ Salah trong Ramadan, số (761).

⁽³⁶⁾ Hadith do Al-Tirmizhi ghi ở mục nhịn chay, chương liên quan đến hành lễ Salah trong Ramadan, số (806) và Al-Nasaa-y ghi ở mục Salah trong đêm, chương hành lễ Salah trong Ramadan, số (1605) và Ibnu Maajah ghi ở mục nhịn chay, chương các điều liên quan đến việc hành lễ Salah trong Ramadan, số (1327).

Tiếc thay các cuộc lễ Salah Al-Taraawih ngày nay có rất nhiều sai sót từ phía các Imam và những người khác.

Sai sót khi hành lễ Salah Al-Taraawih

Hỏi (181): Thưa Sheikh, mong được chỉ ra các sai sót vấp phải khi hành lễ Salah Al-Taraawih ?

Đáp: Như đã nhắc có rất nhiều sai sót mắc phải trong Salah Al-Taraawih, một mặt là do các Imam và mặt khác là do những người khác ngoài họ.

❁ Về phía Imam: Có rất nhiều Imam đã dẫn lễ Salah rất nhanh đến không thể tưởng tượng được, làm cho các tín đồ phía sau cảm thấy mệt mỏi chán ngán, nhất là người già, người bị bệnh... hành động này đã làm trái ngược với lệnh phải hành lễ thật từ tốn, bình thản. Nếu các Imam hành lễ một mình thì họ có quyền nhanh chậm tùy ý, còn khi làm Imam dẫn lễ thì cần chọn cách tốt nhất để cho các tín đồ phía sau có thể làm được những gì bắt buộc và những gì khuyến khích lúc hành lễ Salah. Thấy rằng có nhiều người hành lễ Salah tựa như gà mổ thóc tức đọc bài Al-Fatihah nhanh như điện xẹt, khi Ruku' chưa kịp đọc gì là lại đứng trở lại, khi đứng chưa thẳng người thì lại Sujud..., giới U'lama cho rằng đây là hành động mà các Imam không nên làm.

Đôi khi Imam dâng lễ Salah Al-Wit-r ba Rak-at liên tiếp hoặc năm Rak-at liên tiếp hoặc bảy Rak-at liên tiếp hoặc chín Rak-at liên tiếp. Đúng đây là cung cách hành lễ Salah Al-Wit-r của Nabi ﷺ nhưng Người chỉ hành lễ một mình, không hề được ghi nhận là Người làm Imam với hình thức này. Điều này làm cho mọi người cảm thấy khó chịu bởi họ chỉ định tâm hai Rak-at hoặc họ có công việc muốn đi liền sau đó hoặc họ muốn đi vệ sinh nhưng lại bị Imam kéo dài đến quá bất ngờ.

Nếu muốn thì Imam nên giải thích rõ cho mọi người cách thức để họ chuẩn bị tinh thần, rằng theo Sunnah là hành lễ Salah Al-Wit-r là ba Rak-at liên tiếp, năm Rak-at liên tiếp, bảy Rak-at liên tiếp chỉ ngồi Al-Tashahhud cuối cùng, rồi chào Salam và chín Rakat liên tiếp nhưng ở Rak-at thứ tám thì ngồi lại đọc Al-Tashahhud nhưng không chào Salam mà tiếp tục thêm Rak-at thứ chín rồi Al-Tashahhud và chào Salam. Nhưng cung cách này theo tôi biết là Rasul ﷺ chỉ hành lễ một mình ở nhà mà thôi.

🌀 Về phía những người khác: Còn sai sót từ phía những người khác là thấy được rằng một số người chỉ hành lễ Salah một hoặc hai Salam là họ bỏ đi hoặc chỉ hành lễ vài đêm rồi bỏ vài đêm khác, loại người này đã tự phủ nhận ân phước mà Allah đã ban nhân tháng Ramadan hồng phúc đó là:

((مَنْ قَامَ مَعَ الْإِمَامِ حَتَّى يَنْصَرِفَ كُتِبَ لَهُ قِيَامُ لَيْلَةٍ))

“Ai đứng hành lễ Salah cùng với Imam đến xong buổi lễ, y sẽ được viết ân phước là đã đứng hành lễ suốt đêm.”⁽³⁷⁾ tạt y đã cảm bản thân hưởng một ân phước bao la.

Sai sót thứ hai là có nhiều người tuy hành lễ Salah sau Imam nhưng lại chuyển động tác trước Imam, đây quả là điều mà Rasul ﷺ đã từng khuyến cáo với câu:

((أَمَّا يَخْشَى الَّذِي يَرْفَعُ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ أَنْ يُحَوَّلَ اللَّهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ أَوْ يُجْعَلَ اللَّهُ صُورَتَهُ صُورَةَ حِمَارٍ))

“Chẳng lẽ những người ngẩng đầu lên trước Imam lại không sợ bị Allah biến đầu y thành đầu con lừa hoặc hình hài y thành hình hài con lừa hay sao?”⁽³⁸⁾

⁽³⁷⁾ Hadith do Al-Tirmizhi ghi ở mục nhịn chay, chương liên quan đến hành lễ Salah trong Ramadan, số (806) và Al-Nasaa-y ghi ở mục Salah trong đêm, chương hành lễ Salah trong Ramadan, số (1605) và Ibnu Maaajah ghi ở mục nhịn chay, chương các điều liên quan đến việc hành lễ Salah trong Ramadan, số (1327).

⁽³⁸⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi lại.

Có cần phải hành lễ Salah Al-Taraawih trọn tháng

Hỏi (182): Thưa Sheikh, có cần phải cố gắng hành lễ Salah Al-Taraawih trọn tháng Ramadan ?

Đáp: Không bắt buộc phải hành lễ trọn tháng bởi đây chỉ là Sunnah, chỉ cần có làm là đã hưởng được ân phước và nếu bỏ đi cũng chẳng bị trừng trị gì. Nhưng ai bỏ không hành lễ là đã tự bỏ một hồng phúc vĩ đại vô cùng như đã đề cập.

Khóc lúc hành lễ Salah Al-Taraawih

Hỏi (183): Thưa Sheikh, có một số Imam khóc rất nhiều lúc dẫn lễ Al-Taraawih, với việc khóc này làm cho một số người đã khiển trách cho là Imam làm lố bịch, vậy theo giáo lý sự việc này như thế nào ?

Đáp: Nếu khóc một cách khúm núm sợ hãi không la hét thì không thành vấn đề gì, điều này chứng minh người khóc có tấm lòng rất mềm, chuyên tâm hành đạo và hiểu được hiện trạng của mình. Thiết nghĩ những người khóc lớn tiếng là để phô trương, làm quá đáng, nếu là vậy thì họ chẳng được ân phước gì ngược lại sẽ bị trừng bị về tội khoe khoang.

Tương tự, thấy được có một số Imam đã cầu xin Qunoot rất dài bằng những lời cầu xin nằm ngoài lời di huấn của Rasul ﷺ, đây là điều không nên làm, bởi lời

nói hay là lời nói ngắn gọn súc tích sẽ làm mọi người thích thú hơn những lời cầu xin dài lượm lượm làm mọi người chán ngán.

Cầm Qur'an lúc Imam đọc

Hỏi (184): Thưa Sheikh, có một số người tuy hành lễ theo Imam nhưng lại cầm Qur'an để theo dõi Imam đọc, đôi khi y lại còn đọc theo nữa. Trong khi Imam là người thuộc Qur'an nằm lòng, vậy giáo lý ra sao cho trường hợp này ?

Đáp: Điều này không nên làm ngoại trừ khi cần thiết, giống như Imam nói: Tôi đọc không đúng cho lắm cần ai đó đứng phía sau dò bằng Qur'an và nhắc khi tôi đọc sai. Ngoài ra thì không cần đến việc cầm Qur'an theo dõi Imam đọc bởi hành động này đã làm y mất đi Sunnah khoanh tay để lên ngực lúc hành lễ Salah.

Chỉ hành đạo vài đêm trong mười ngày cuối

Hỏi (185): Thưa Sheikh, có một số người chỉ chọn một đêm mà họ cho là Laylatul Qadr (đêm định mệnh) để hành lễ Salah và hành đạo còn những đêm khác thì không, vậy việc làm này có đúng không ?

Đáp: Hành động này không hề đúng với Sunnah, bởi Laylatul Qadr luôn thay đổi theo năm, nó không hề nhất định là đêm 27 hoặc đêm nào đó như đã được truyền lại từ các Hadith Saheeh rằng Nabi ﷺ đã từng thấy đêm Laylatul Qadr vào đêm 21. Theo Sunnah đường lối của Rasul ﷺ là khi vào mười đêm cuối Ramadan là Người hầu như thức trắng đêm, đánh thức gia đình để mọi người đồng chuyên tâm hành lễ Salah, hành đạo. Tốt nhất là không bỏ sót bất cứ ngày nào để hưởng được ân phước trọng hậu.

E'tikaaf

Hỏi (186): Thưa Sheikh, E'tikaaf là như thế nào và giáo lý ra sao cho vấn đề ?

Đáp: E'tikaaf là việc ẩn thân suốt trong Masjid chuyên tâm hành đạo tôn thờ Allah – Đấng Hiển Vinh & Tối Cao – tách li hoàn toàn với thế giới con người, chỉ còn lo toan mỗi việc hành đạo. Được phép E'tikaaf ở tất cả các Masjid nhưng tốt nhất là ở chọn Masjid nào có tiến hành lễ Salah tập thể thứ sáu để khỏi phải ra ngoài vì Salah thứ sáu.

Thể loại E'tikaaf

Hỏi (187): Thưa Sheikh, E'tikaaf có được phân loại không hay chỉ có một loại duy nhất ?

Đáp: E'tikaaf chỉ có một loại duy nhất đó là ẩn thân suốt trong Masjid để hành đạo tôn thờ Allah, có thể trong lúc nhịn chay hoặc không nhịn chay. Giới U'lama còn đang bất đồng về việc E'tikaaf là phải nhịn chay hay không cần nhịn chay? Nhưng E'tikaaf là giáo lý cho phép thực hiện vào mười ngày cuối của Ramadan, bởi đây là những ngày mà xưa kia Rasul ﷺ đã E'tikaaf với hi vọng gặp được Laylatul Qadr (đêm định mệnh).

E'tikaaf ngoài Ramadan

Hỏi (188): Thưa Sheikh, E'tikaaf có được phép ngoài tháng Ramadan không hay chỉ giới hạn trong tháng Ramadan duy nhất ?

Đáp: Nguyên thủy việc E'tikaaf chỉ được phép trong Ramadan, bởi xưa kia Nabi ﷺ chỉ E'tikaaf trong Ramadan không mà thôi ngoại trừ một lần Người E'tikaaf trong tháng Shawwaal do không kịp E'tikaaf trong tháng Ramadan. Nhưng nếu ai đó E'tikaaf trong các tháng khác là điều được phép bởi có lần U'mar đã hỏi Rasul ﷺ: Tôi đã nguyện E'tikaaf một đêm ở Masjid Al-Haraam (Makkah) thì Người bảo:

((أَوْفِ بِنَدْرِكَ))

“Ông hãy làm đi lời nguyện đó.”⁽³⁹⁾

Rukun (nền tảng) và điều kiện E'tikaaf

Hỏi (189): Thưa Sheikh, E'tikaaf có Rukun hay điều kiện gì không ?

Đáp: E'tikaaf chỉ có một Rukun duy nhất là ân thân suốt trong Masjid chuyên tâm hành đạo tôn thờ Allah, cách li với thế giới trần tục.

Còn điều kiện thì như các thể loại hành đạo khác như phải là người Muslim, đầu óc bình thường, dù người lớn hay trẻ em, dù nam hay nữ, kể cả không nhịn chay và ở bất cứ Masjid nào.

E'tikaaf của phụ nữ

Hỏi (190): Thưa Sheikh, phụ nữ có được phép E'tikaaf trong Masjid ở trong nhà cô ta không ?

Đáp: Không. Khi phụ nữ muốn E'tikaaf thì phải E'tikaaf trong các Masjid trong trạng thái sạch sẽ không kinh nguyệt, khi đến chu kỳ thì không được E'tikaaf.

⁽³⁹⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục E'tikaaf, chương chi E'tikaaf khi đang nhịn chay, số (2042) và Muslim ghi ở mục Iman (đức tin), chương lời nguyện của người Kafir và những điều bắt buộc sau khi vào Islam, số (1656).

Nên và không nên khi E'tikaaf

Hỏi (191): Thưa Sheikh, xin cho biết điều nào nên làm và không nên làm khi E'tikaaf ?

Đáp: Khuyến khích nên tập trung cho việc hành đạo như xướng đọc Qur'an, tụng niệm, hành lễ Salah..., cố gắng có thể không hoang phí thời gian bằng những chuyện vô bổ, giống như có một số người tuy E'tikaaf nhưng lại nói chuyện huyên thuyên với mọi người hoặc được hết người này, người kia viếng thăm làm mất đi ý nghĩa cao đẹp của E'tikaaf. Nếu như thỉnh thoảng nói chuyện với ai đó hoặc với người thân thì không sao, bởi như được truyền lại là Rasul ﷺ đã tiếp vợ là bà Safeeyah đã đến thăm Người với thời gian cả tiếng bà mới đi về.

Người E'tikaaf được phép làm

Hỏi (192): Thưa Sheikh, người E'tikaaf được phép làm những gì ?

Đáp: Như đã nhắc người E'tikaaf phải chuyên tâm hành đạo như xướng đọc Qur'an, tụng niệm, hành lễ Salah..., tuy nhiên việc làm của người E'tikaaf được chia làm nhiều loại:

❁ Loại theo giáo luật: Chuyên tâm hành đạo tôn thờ Allah, đây là điều cốt lõi của việc E'tikaaf nên buộc phải ở trong Masjid.

❁ Loại bị cấm: Là những điều xóa đi E'tikaaf như đi ra ngoài khi không có chuyện cần hoặc để mua bán hoặc giao dịch hoặc giao hợp ... tất cả đều xóa đi ý nghĩa của E'tikaaf.

❁ Loại được phép: Như trò chuyện với mọi người, hỏi thăm về hoàn cảnh của họ và những gì Allah cho phép như đi vệ sinh, đi ăn uống nếu không có người mang đến, ra ngoài với việc bắt buộc phải đi và ra ngoài theo lệnh của giáo lý như tắm Junub.

Còn những việc như thăm người bệnh, đi theo người chết đến mộ chôn hoặc những gì giáo lý cho phép làm, nếu có định tâm ban đầu sẽ thực hiện lúc E'tikaaf thì y được phép làm còn nếu không định tâm ban đầu là tuyệt đối không được phép làm. Ngoại trừ trường hợp người thân hoặc bạn bè có người qua đời nếu không đi sợ mất tình nghĩa hoặc chuyện xấu khác xảy ra thì nên đi cho dù có làm hư việc E'tikaaf, bởi E'tikaaf là Sunnah.

Hỏi (193): Thưa Sheikh, khi E'tikaaf có được phép dời đi vị trí khác trong Masjid không hay buộc phải ở một nơi cố định ?

Đáp: Được phép dời đi bất cứ nơi nào trong Masjid, bởi Allah phán:

﴿وَأَنْتُمْ عَلَيْكُمْ فِي الْمَسْجِدِ﴾ البقرة: ١٨٧

﴿... trong lúc các người đang E'tikaaf (ẩn thân hành đạo) trong các Masjid.﴾ Al-Baqarah: 187 (chương 2).

Và chữ ﴿في﴾ “fi” nghĩa là trong thuộc giới từ chỉ nơi chốn tức bất cứ nơi nào trong Masjid.

Zakat Al-Fit-r

Hỏi (194): Thưa Sheikh, Zakat Al-Fit-r có mục đích gì và có lý do không ?

Đáp: Mục đích của Zakat Al-Fit-r là xuất một Sa' thức ăn khi Ramadan kết thúc, với lý do thể hiện lòng tạ ơn Allah đã ban cho đám bầy tôi của Ngài đã hoàn thành nhiệm vụ nhịn chay Ramadan và nay được phép trở lại ăn uống bình thường. Với nghĩa cao đẹp này mà nó được gọi là Zakat Al-Fit-r hoặc Sadaqah Al-Fit-r. Đây là lý do Al-Shar-i' gọi theo giáo lý Islam.

Còn lý do Al-Wodh-i' (tạm gọi là lý do đặt đê): Khi mặt trời lặn vào ngày cuối cùng của Ramadan là bắt buộc mỗi người phải xuất Zakat cho bản thân, cho vợ con và tất cả ai buộc y phải nuôi dưỡng.

Nếu như ai có vợ sanh sau mặt trời lặn của ngày Eid thì khuyến khích xuất Zakat cho bé.

Nếu ai tắt thở trước mặt trời lặn của ngày Eid thì không bắt buộc gia đình xuất Zakat thay y bởi y đã chết trước giờ bắt buộc.

Nếu ai làm lễ kết hôn trước mặt trời lặn của ngày Eid buộc y phải xuất Zakat cho vợ, bởi đây là nhiệm vụ của chồng, nếu sau mặt trời lặn thì không bắt buộc.

Và một Sa' bằng 2,4 kg.

Hỏi (195): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao về Zakat Al-Fit-r ?

Đáp: Xuất Zakat Al-Fit-r là nhiệm vụ mà Rasul đã ra lệnh cho mỗi tín đồ Muslim phải thi hành, như ông Abdullah bin U'mar đã kể: “*Rasul qui định mỗi tín đồ Muslim phải xuất Zakat Al-Fit-r vào sau Ramadan là một Sa' chà là khô hoặc một Sa' lúa mạch.*”⁽⁴⁰⁾ Nếu ai xuất tiền hoặc quần áo hoặc động vật hoặc vật dụng quý giá hơn một Sa' thức ăn cũng không được.

⁽⁴⁰⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục Zakat, chương Sadaqah Al-Fit-r đối với tất cả Muslim kể cả người nô lệ, số (1504) và Muslim ghi ở mục Zakat, chương xuất Zakat trước và việc cự tuyệt không xuất, số (984).

Hỏi (196): Thưa Sheikh, đối với ai nên xuất loại Zakat này và ai bắt buộc phải xuất ?

Đáp: Xuất Zakat Fit-r là nhiệm vụ của mỗi tín đồ Muslim không phân biệt dù lớn hay nhỏ, dù già hay trẻ, dù nam hay nữ, dù người tự do hay người nô lệ, dù nhịn chay hay không nhịn chay, dù đang ở quê hương hay đi đường xa, tất cả đều phải xuất loại Zakat này.

Giới U'lama nói rằng khuyến khích xuất Zakat thay cho bào thai trong bụng mẹ.

Hỏi (179): Thưa Sheikh, giáo lý ra sao đối với kẻ không chịu xuất Zakat Al-Fit-r và cách xử sự với y ?

Đáp: Hành động cự tuyệt không xuất Zakat là đã chống đối lệnh của Rasul ﷺ, ông Abdullah bin U'mar ؓ đã kể: “*Rasul ﷺ qui định mỗi tín đồ Muslim phải xuất Zakat Al-Fit-r vào sau Ramadan là một Sa' chà là khô hoặc một Sa' lúa mạch.*”⁽⁴¹⁾ người cự tuyệt đã làm điều Haram và phải gánh lấy hậu quả đó.

Hỏi (189): Thưa Sheikh, ai hưởng số Zakat Al-Fit-r này ?

⁽⁴¹⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi ở mục Zakat, chương Sadaqah Al-Fit-r đối với tất cả Muslim kể cả người nô lệ, số (1504) và Muslim ghi ở mục Zakat, chương xuất Zakat trước và việc cự tuyệt không xuất, số (984).

Đáp: Loại Zakat này chỉ dùng cho người nghèo duy nhất, như ông Abdullah bin U'mar đã kể: “*Rasul qui định mỗi tính đồ Muslim phải xuất Zakat Al-Fit-r vào sau Ramadan nhằm tẩy rửa người nhịn chay khỏi các lời nói bậy, tục tũu và thức ăn đồ dành riêng cho người nghèo.*”⁽⁴²⁾

Hỏi (199): Thừa Sheikh, có được phép chia cho người lao động không phải là Muslim ?

Đáp: Chỉ được phép chia cho người Muslim nghèo duy nhất.

Hỏi (200): Thừa Sheikh, giáo lý ra sao việc chuyển số Zakat đó đến đất nước khác xa xôi bởi nơi đó có nhiều người nghèo hơn ?

Đáp: Nếu trong ngôi làng đang ở không có người nghèo thì được phép xuất Zakat đi nơi khác, còn trong làng vẫn còn người nghèo nhận nó thì không được phép chuyển đi nơi khác.

Hỏi (201): Thừa Sheikh, giáo lý ra sao việc nhờ người khác phát Zakat dùm ?

⁽⁴²⁾ Hadith do Abu Dawood ghi ở mục Zakat, chương Zakat Al-Fit-r, số (1609).

Đáp: Được phép. Thí dụ nói với ai đó tin tưởng: Khi anh gặp ông này thì đưa số Zakat này cho dùm tôi. Nhiệm vụ còn lại là người lãnh phải đưa tới tay người đã được kể tên trước khi hành lễ Salah Eid.

Trường hợp gởi Zakat cho ai đó rồi khi gặp một người nghèo và nói: Tôi đã xuất Zakat Al-Fit-r cho anh nhưng không gặp và tôi gởi ở nhà kế bên. Như thế này được xem là đã xuất Zakat, cho dù người nghèo đó có lấy số Zakat kia sau lễ Salah Eid.

Hỏi (202): Thưa Sheikh, nếu nhờ mọi ai đó phát Zakat Al-Fit-r dùm nhưng vẫn còn đến sau Salah Eid, vậy phải giải quyết sao ?

Đáp: Nếu người nhận là đại diện cho người nghèo thì khi vào tay y được xem là vào tay người nghèo. Nếu không phải là người đại diện cho người nghèo thì bắt buộc phải chuyển đến tay họ trước Salah Eid.

Đối với ai trì hoãn đến sau Salah Eid thì Zakat đó không được chấp nhận bởi theo qui tắc việc hành đạo bị trì hoãn ra khỏi thời gian đã ấn định mà không có lý do chính đáng thì không được chấp nhận sau đó. Ngoại trừ ai không tìm được người nghèo trong khoảng khắc đó hoặc do bị quên lãng thì không sao, nhưng phải xuất Zakat khi đã tìm được người nghèo và nhớ ra.

Hỏi (203): Thưa Sheikh, vậy trong trường hợp này y lấy lại hay phải buộc phải xuất ?

Đáp: Dù lấy lại hay xuất đi không có gì khác.

Hỏi (204): Thưa Sheikh, người Muslim phải nói gì khi nhìn thấy lưỡi liềm tháng Shawwaal, trước dâng lễ Salah Eid ?

Đáp: Người Muslim nên nói thật nhiều lời tụng niệm như Allahu Akbar, La i la ha il lol loh, Al ham du lil lah, bởi Allah đã phán:

﴿وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَيْتُكُمْ وَلَعَلَّكُمْ

تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾ البقرة: ١٨٥

﴿Thế nên các người hãy hoàn thành tốt thời gian nhịn chay và hãy tụng niệm Ngài với lời Allahu Akbar (tức Allah vĩ đại nhất) sau khi đã hoàn thành sự nhịn chay (tức trong đêm tết), nhằm tạo cơ hội cho các người có dịp tạ ơn Ngài bởi chân lý mà Ngài đã ban.﴾ Al-Baqarah: 185 (chương 2).

Hỏi (205): Thưa Sheikh, vậy lời lẽ tụng niệm đó như thế nào, cầu xin Allah ban cho Sheikh mọi điều tốt đẹp ?

Đáp: Lời lẽ như thế này:

اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، وَلِلَّهِ
الْحَمْدُ.

Hoặc nói:

اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ
أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، وَلِلَّهِ الْحَمْدُ.

Mục Lục

Chủ đề	Trang
❁ Ý nghĩa chữ nhịn chay theo ngôn từ Ả Rập & theo giáo lý Islam	3
❁ Thể loại nhịn chay	4
❁ Giáo lý nhịn chay Ramadan	5
❁ Vị trí và ân phước của nhịn chay	8
❁ Tháng Ramadan được xác định ra sao ?	10
❁ Giáo lý việc chỉ một người nhìn thấy lưỡi liềm	11
❁ Rukun (nền tảng, trụ cột) nhịn chay	13
❁ Đối với ai bắt buộc nhịn chay ?	14
❁ Giáo lý người nhịn chay bỏ hành lễ Salah	23
❁ Giáo lý về loại người chỉ hành lễ Salah và nhịn chay trong tháng Ramadan	25
❁ Giáo lý việc nhịn chay vài ngày và ăn uống vài ngày khác	26
❁ Nhịn bù các tháng đã thiếu	27
❁ Các lý do được phép ăn uống	27
❁ Những điều làm hư nhịn chay	29

Fatawa Giải Đáp Về Nhịn Chay

❁ Nhịn chay của trẻ em	35
❁ Nhịn chay của người khùng	35
❁ Nhịn chay vào ngày nghỉ ngơi	36
❁ Nhịn chay ở nước này rồi đi đến nước khác	37
❁ Cung cách nhịn chay	39
❁ Giáo lý ăn và uống với tâm trạng nghỉ ngơi bình minh ló dạng	41
❁ Giáo lý ăn uống lúc đang Azaan	42
❁ Tắm nước và dội nước	43
❁ Thuốc nhỏ mắt và vẽ mắt	44
❁ Chải răng lúc Azaan và sau Azaan	44
❁ Giáo lý thí nghiệm máu và hiếm máu lúc nhịn chay	45
❁ Bị khô mũi và môi lúc nhịn chay	45
❁ Tiêm thuốc vào cơ và mạch máu người nhịn chay	46
❁ Hít nước vào miệng và mũi khi lấy Wudu	46
❁ Người nhịn chay gửi mùi thơm	47
❁ Khác biệt giữa khói và thuốc nhỏ	48
❁ Ăn uống lúc vô thức	48

Fatawa Giỏi Đáp Về Nhịn Chay

❁ Cách ứng xử khi nhìn thấy người nhịn chay ăn	49
❁ Người nhịn chay bị ra máu	50
❁ Giao hợp vào ban ngày Ramadan	51
❁ Nhịn chay khi đi đường	53
❁ Giáo lý việc nhịn chay khi làm U'mrah	56
❁ Đi đường xa để được ăn uống khỏi phải nhịn	56
❁ Nhịn bù sau Ramadan đi qua	57
❁ Sự khác biệt giữa thực hiện và bù lại trong tháng Ramadan	59
❁ Giáo lý người chết mà vẫn còn nợ chưa bù Ramadan	60
❁ Salah Al-Taraawih	61
❁ Sai sót khi hành lễ Salah Al-Taraawih	64
❁ Có cần phải hành lễ Salah Al-Taraawih trọn tháng	67
❁ Cầm Qur'an lúc Imam đọc	68
❁ Chỉ hành đạo vài đêm trong mười ngày cuối	69
❁ E'tikaaf	69
❁ Thể loại E'tikaaf	70
❁ E'tikaaf ngoài Ramadan	70

Fatawa Giải Đáp Về Nhịn Chay

❁ Rukun (nền tảng) và điều kiện E'tikaaf	71
❁ E'tikaaf của phụ nữ	72
❁ Người E'tikaaf được phép làm	73
❁ Zakat Al-Fit-r	74

